

เขียนเรื่องมีสไตล์ แบบสบายและสนุก

เนื้อหาต่อไปนี้เป็นคำบรรยายที่ผมเรียบเรียงอย่างย่อ ๆ ขึ้นเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2544 เพื่อใช้ประกอบคำบรรยายในการสัมมนาเจ้าหน้าที่และอาจารย์ สาขาวิทยาการคอมพิวเตอร์และสาขาคณิตศาสตร์ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เนื้อหาคำบรรยายนี้ได้เรียบเรียงจากหนังสือสองเล่มคือ

1. John Ellison Kahn, “How to write and speak better”, Hong Kong : Reader’s Digest, 1998.
2. William Zinsser, “On writing well”, 5th Edition, New York : HarperPerennial, 1994.

คำบรรยายที่จัดเตรียมไว้เดิมนั้นมีแต่หัวข้อเท่านั้นไม่มีคำอธิบาย ดังนั้นเพื่อให้เป็นประโยชน์กว้างขวางมากขึ้น โดยเฉพาะแก่ผู้ที่ไม่มีโอกาสมาฟังคำบรรยาย ผมจึงขยายความต่อไปให้มีรายละเอียดมากขึ้น อย่างไรก็ตามโดยที่เวลาผมมีไม่มากนัก จึงไม่สามารถเขียนคำอธิบายและบรรจุเนื้อหาที่ต้องการอ้างอิงได้ครบถ้วน ดังนั้นผู้ที่อ่านเรื่องนี้คงจะต้องศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมตามที่แนะนำไว้เพื่อให้เข้าใจเนื้อหาที่ผมอธิบายได้ชัดเจนมากขึ้น

ผมหวังว่าหัวข้อคำบรรยายและคำบรรยายนี้คงจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจจะฝึกฝนการเขียนเรื่อง แต่ถ้าฟังการอ่านคำบรรยายเพียงอย่างเดียวก็คงจะไม่ทำให้คุณเขียนเรื่องได้เก่งขึ้น คุณจะต้องลงมือเขียนเรื่องที่คุณสนใจด้วยตัวเอง เขียนแล้วก็อ่าน อ่านแล้วก็แก้ ทำกลับไปกลับมาจนกว่าคุณจะพอใจ หรือคุณอาจจะขอให้เพื่อนของคุณอ่านและวิจารณ์เรื่องที่คุณเขียนก็ได้

คนไทยนั้นเป็นคนที่มีนิสัยช่างเขียนช่างบันทึกเหมือนกัน แต่จำนวนคนที่เขียนนั้นมีน้อย เราไม่ใคร่ทราบว่ามีสุขุขุทัยนั้นมีใครแต่งบทกลอนหรือบันทึกเรื่องเกี่ยวกับชีวิตหรือการค้าขายเอาไว้หรือไม่ หากมีก็คงจะสูญหายไปแล้ว ที่มีอยู่ก็เป็นศิลาจารึกทางศาสนาเสียเป็นส่วนใหญ่ อาจจะเป็นเช่นนี้เองที่ทำให้คนไทยไม่ใคร่เขียนหรือบันทึกเรื่องเกี่ยวกับชีวิตประจำวันเอาไว้เป็นงานวรรณกรรมให้ศึกษา ถ้าจะมีบ้างก็คือเพลงชาวบ้านที่ร้องและเล่นสืบต่อ ๆ กันมา แต่ก็ค้นหาไม่ได้ว่ามีใครแต่งบทไหนกันบ้าง

ไม่มีใครรู้ว่าอีกพันปีข้างหน้าจะเกิดอะไรขึ้น หากเราต้องการให้ลูกหลานของเรารู้ว่าเราคิดอะไร เราก็ควรเขียนเรื่องเอาไว้มาก ๆ คงจะมีบ้างที่เป็นมรดกตกทอดให้เยาวชนในอีกพันปีข้างหน้าได้ศึกษาว่าพวกเราคิดอะไร มีชีวิตความเป็นอยู่อย่างไร และทำอะไรกันอยู่บ้าง

ลงมือศึกษา และ ลงมือเขียนได้แล้วครับ

ครรชิต มาลัยวงศ์

การเขียนในชีวิตประจำวัน

ผู้หลักผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์ผ่านงานมาแล้วพบว่าทุกวันนี้ผู้ปฏิบัติงานรุ่นหนุ่มสาวมีความสามารถในการเขียนเรื่องต่าง ๆ น้อยกว่าคนรุ่นก่อน ๆ เรื่องนี้เป็นจริงโดยแท้เพราะผมเองก็ปวดหัวเรื่องนี้อยู่บ่อย ๆ เนื่องจากรายงานที่ลูกน้องร่างส่งมาให้พิจารณานั้นอ่านไม่ค่อยรู้เรื่อง ต้องแก้ไขให้เป็นภาษาที่ถูกต้องเหมาะสมและอ่านแล้วเข้าใจง่ายอยู่เสมอ การที่เป็นเช่นนี้คนรุ่นผมได้ลงความเห็นว่าเป็นเพราะทางกระทรวงศึกษาธิการได้เปลี่ยนวิธีการสอบมาเป็นแบบปรนัย ครูบาอาจารย์เองก็เรียนและสอบมาโดยวิธีปรนัยนี้ ดังนั้นครูเองก็เลยอ่อนด้อยทักษะในการเขียนไปด้วย เมื่ออ่อนด้อยก็ไม่สามารถสอนให้นักเรียนเขียนเรื่องให้คนอ่านรู้เรื่อง

คนรุ่นใหม่จำนวนมากอ้างว่าเวลานี้เราไม่จำเป็นจะต้องเก่งทางด้านกาเขียนก็ได้ เพราะการสื่อสารทุกวันนี้เน้นทางด้านการพูดและการฟัง โทรทัศน์และวิทยุก็สื่อสารโดยใช้เสียงพูด คนทั่วไปตั้งแต่เด็กไปถึงคนชราก็มีโทรศัพท์มือถือซึ่งสามารถติดต่อสื่อสารกับคนอื่น ๆ ได้ตลอดเวลา ดังนั้นแม้คนส่วนใหญ่จะเขียนไม่เป็นก็ไม่เป็นไร ขอให้สนทนาได้ก็แล้วกัน

ข้ออ้างข้างบนนี้ไม่จริง แม้ว่าเราจะต้องใช้ทักษะในการพูดและการฟังมากขึ้น แต่ผมก็พบอีกนั่นแหละว่าเด็กรุ่นใหม่พูดไม่ค่อยจะรู้เรื่อง และฟังเรื่องต่าง ๆ แล้วจับสาระไม่ได้ ตรงนี้ก็เป็นปัญหาใหญ่อีกอย่างหนึ่งซึ่งจะต้องหยิบยกขึ้นมาวิพากษ์วิจารณ์กันไป ส่วนที่ผมกล่าวว่า การสื่อสารด้วยการสนทนายังไม่พอก็เพราะทุกวันนี้ระบบอินเทอร์เน็ตได้รับความนิยมมาก ในหมู่คนไทยก็อาจจะมีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่าล้านคนแล้ว ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตส่วนมากนิยมสื่อสารกันด้วยระบบอีเมล์ หรือ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งโดยพื้นฐานก็คือการเขียนข้อความถึงกัน ดังนั้นหากไม่พัฒนาความสามารถในการเขียนให้ดียิ่งขึ้นแล้วอีเมล์ที่ส่งไปก็อาจจะอ่านไม่รู้เรื่อง

ที่อธิบายมายืดยาวข้างต้นนี้ก็เพื่อให้ท่านผู้อ่านเห็นความสำคัญของการเขียนว่ายังมีบทบาทสำคัญอยู่อีกมาก นอกจากนั้นหากเราลองวิเคราะห์การทำงานในหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน เราจะพบว่ามีความจำเป็นต้องเขียนมากเหลือเกิน ผมได้ลองทำรายการของเรื่องที่จะต้องเขียนในสำนักงานออกมาดังต่อไปนี้

- บันทึกโต้ตอบ/บันทึกข้อความ เป็นบันทึกสั้น ๆ สำหรับการสั่งงาน การแสดงความคิดเห็น การขอความเห็น ฯลฯ
- รายงานการปฏิบัติงานต่าง ๆ โดยเฉพาะคือการสรุปงานที่ได้รับมอบหมาย รายงานการเดินทางไปดูงานหรือเจรจากับหน่วยงานต่างประเทศ รายงานสรุปโครงการ ฯลฯ

- รายงานการประชุม รายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หรือผลการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ที่ปรากฏในวาระการประชุม
- หนังสือราชการ หรือ จดหมายธุรกิจ เป็นเอกสารหลักที่ส่งจากหน่วยงานหนึ่งไปยังอีกหน่วยงานหนึ่งเพื่อแจ้งเรื่อง เพื่อขอความร่วมมือ หรือเพื่อจุดประสงค์อื่น ๆ
- ข้อกำหนดคุณลักษณะอุปกรณ์ที่จะจัดซื้อจัดหา หมายถึงรายละเอียดเกี่ยวกับพัสดุหรือครุภัณฑ์ที่ต้องการจัดซื้อจัดหา เช่น ในการจัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ก็จำเป็นจะต้องเขียนรายละเอียดทางด้านเทคนิคของเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ต้องการให้ครบถ้วน หากเขียนไม่ครบ หรือใช้คำที่ผิดพลาดไป ก็จะเกิดปัญหาเกี่ยวกับการจัดซื้อได้
- ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง และ ประกาศ เป็นเอกสารที่จะต้องเขียนให้รัดกุม เข้าใจง่าย ติความได้ถูกต้อง ไม่คลุมเครือ นอกจากนั้นยังจะต้องมีน้ำหนักให้คนเชื่อถือและปฏิบัติตามได้
- หนังสือเชิญ / บัตรเชิญ (ไทย-อังกฤษ) เป็นเอกสารที่ดูง่าย แต่ถ้าหากท่านจะต้องเขียนบัตรเชิญแขกมาในงานเปิดสาขาซึ่งจะมีพระราชคณะชั้นสมเด็จมาเป็นประธาน ท่านจะเขียนอย่างไรจึงจะถูกต้อง และ ท่านจะแปลเป็นภาษาอังกฤษอย่างไรจึงจะเป็นที่เข้าใจของแขกต่างประเทศ
- คำกล่าวรายงาน/คำกล่าวเปิด-ปิดการสัมมนา-ประชุม หน่วยงานที่จัดประชุมบ่อยจำเป็นจะต้องจัดทำร่างคำกล่าวต่าง ๆ เหล่านี้ให้แก่ผู้บริหารและประธานอยู่เสมอ รายงานจะต้องมีสาระที่เหมาะสม ไม่ยืดเยื้อ และใช้คำที่เหมาะสมกับบุคลิกของผู้เข้าร่วมสัมมนาและประชุม คำกล่าวเหล่านี้หากเป็นภาษาไทยก็พอที่จะเรียนรู้ได้ไม่ยาก แต่หากต้องเขียนเป็นภาษาอังกฤษ ท่านจะต้องสามารถเขียนวิธีกล่าวต่อที่ประชุมเป็นภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้องด้วย
- ร่างคำบรรยายของหัวหน้า, ผอ., รมต., นายกรัฐมนตรี หน่วยงานที่เชิญผู้ใหญ่มารบรรยายในงานสัมมนาหรือการประชุมนั้น บางครั้งก็จำเป็นจะต้องจัดทำร่างคำบรรยายให้ท่านเหล่านั้นด้วย ผู้ใหญ่หลายท่านใช้เนื้อหาที่เราจัดเตรียมให้นั่นเป็นโครงร่างที่ท่านจะบรรยายหรือปาฐกถา คือท่านจะอธิบายขยายความจากประสบการณ์ส่วนตัวของท่านต่อไปอีก แต่บางท่านก็อ่านคำบรรยายที่จัดเตรียมไปให้มันตรง ๆ ด้วยเหตุนี้การจัดทำร่างคำบรรยายจึงต้องใช้ความรู้ทั้งในด้านเนื้อหา และ บุคลิกการพูดของผู้ที่เราจะจัดทำคำบรรยายให้ด้วย

- **หนังสือส่วนตัว** เมื่อเราปฏิบัติงานมีตำแหน่งสูงขึ้นไปแล้ว เราก็อาจจะต้องเขียนหนังสือส่วนตัวในนามของหน่วยงานด้วยเหมือนกัน อาทิ
 - หนังสือรับรอง เช่น หนังสือรับรองการปฏิบัติงานของพนักงาน หนังสือรับรองความประพฤติ หนังสือรับรองและสนับสนุนในการศึกษาต่อ หนังสือรับรองเรื่องอื่น ๆ
 - คำไว้อาลัยให้แก่ผู้วายชนม์ สามารถเขียนได้สองลักษณะ คือ ไว้อาลัยในนามของหน่วยงาน และไว้อาลัยแบบส่วนตัวในนามของผู้เขียนเอง
 - หนังสือตักเตือน/ตำหนิ เป็นหนังสือที่จะต้องเขียนให้รัดกุม ชี้แจงประเด็นต่าง ๆ ให้ครบถ้วน และระบุสิ่งที่ผู้รับจะต้องปฏิบัติอย่างชัดเจน
- **ข่าวแจกลือมวชน** มีความสำคัญมากในแง่การประชาสัมพันธ์ เราไม่ควรหวังว่าเมื่อจัดการแถลงข่าวแล้วนักข่าวจะจับประเด็นหรือสาระของข่าวได้ถูกต้อง โดยเฉพาะชื่อและตำแหน่งของผู้เกี่ยวข้องและหน่วยงานนั้น หากไม่เขียนเป็นข่าวแจกร่วมกับการแถลงข่าวแล้ว เราจะแปลกใจเมื่อพบว่าข่าวที่ลงพิมพ์นั้นมีเนื้อหาแตกต่างจากเรื่องข่าวที่เราแถลงโดยสิ้นเชิง
- **รายงาน/บทความวิจัย** ข้อเขียนกลุ่มนี้จำเป็นมากสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยด้านต่าง ๆ อาทิ สถาบันวิจัย มหาวิทยาลัย หรือสถานศึกษาอื่น ๆ ดังนั้นผู้ที่ทำงานทางด้านการวิจัยก็ต้องหัดเขียนรายงานและบทความวิจัยเอาไว้ด้วย

สไตล์การเขียนที่ดี

คำว่าสไตล์ในที่นี้ผมหมายถึงรูปแบบและแนวการเขียนอันเป็นบุคลิกส่วนตัวของผู้เขียน และยังหมายถึงรูปแบบการเขียนที่จะต้องแตกต่างไปตามลักษณะของเรื่องที่เขียนด้วย อาทิ บทความวิจัยก็ต้องมีรูปแบบการเขียนที่เคร่งขรึม เน้นความแม่นยำและชัดเจนของคำที่ใช้ เน้นลำดับความคิดและขั้นตอน ไม่ใช่คำที่ฟุ่มเฟือยหรือแสดงอารมณ์ ในทางตรงกันข้าม บทความวิจารณ์สังคมอาจจะต้องมีแนวการเขียนที่ใช้คำที่แสดงอารมณ์ให้ผู้อ่านคล้อยตาม เน้นการจีประเด็นที่ต้องการอย่างน่าเชื่อถือ

แม้รูปแบบการเขียนจะมีลักษณะที่เป็นไปตามลักษณะของบทความหรือเรื่องที่เขียน แต่เมื่อลองศึกษาการเขียนแล้วก็อาจจะกล่าวได้ว่า สไตล์การเขียนทั้งหมดรวมแล้วเท่ากับจำนวนนักเขียนหรือผู้เขียนเรื่องเหล่านั้น เพราะผู้เขียนแต่ละคนย่อมมีรูปแบบของตนเอง ยกเว้นแต่เมื่อยังคิดไม่ออกว่าจะใช้รูปแบบการเขียนแบบใดดี ที่ผมพูดเช่นนี้ก็เพราะผมรู้จักคุ้นเคยกับนักเขียนหลายคน ได้เคยฟังนักเขียนเหล่านั้นพูดและอภิปรายในเรื่องต่าง ๆ มาหลายครั้งจนจำได้ว่าแต่ละคนมีวิธีพูดอย่างไร เมื่อผมอ่านเรื่องที่นักเขียนเหล่านั้นเขียน ผมรู้สึกเหมือนกับว่านักเขียนเหล่านั้นกำลังพูดให้ผมฟังเลยทีเดียว เพราะสำนวนที่เขียนนั้นกล่าวได้ว่าเหมือนกับสำนวนพูดทุกประการ

การพัฒนา รูปแบบการเขียนของตนเองนั้นเป็นเรื่องสำคัญหากคุณคิดจะเป็นนักเขียนที่ดีและมีคนสนใจติดตามอ่านเรื่องที่เขียน คุณอาจจะเริ่มต้นพัฒนารูปแบบการเขียนของคุณด้วยการศึกษารูปแบบการเขียนของนักเขียนอื่น คือศึกษาว่านักเขียนแต่ละคนมีวิธีการเขียนอย่างไร ใช้พารากราฟ ประโยค และคำต่าง ๆ อย่างไร มีวิธีนำเสนอความคิดหลัก ความคิดรอง เหตุผล และลำดับการนำเสนอความคิดนี้อย่างไร จากนั้นให้พิจารณาต่อไปว่าเราชอบวิธีเขียนของเขามากแค่ไหน หรือตรงไหนบ้างที่เป็นจุดอ่อนที่เราไม่ชอบ การศึกษาวิธีการเขียนของนักเขียนเก่ง ๆ จะทำให้เราเริ่มต้นเลียนแบบวิธีการเขียนของเขาบ้าง แต่ไม่ช้าคุณก็จะรู้สึกว่ามันค่อยถนัดเพราะไม่ใช่การเขียนหรือการแสดงออกที่เป็นธรรมชาติของคุณ หลังจากนั้นคุณก็จะเริ่มปรับเปลี่ยนรูปแบบการเขียนของคุณจากการเลียนแบบไปสู่รูปแบบที่คุณถนัด และนั่นแหละที่คุณจะมีรูปแบบการเขียนของคุณเอง

ไม่ว่าคุณจะใช้รูปแบบการเขียนแบบใด งานเขียนของคุณควรจะมีลักษณะกว้าง ๆ ดังต่อไปนี้

- ใช้คำได้อย่างเหมาะสมกับเนื้อหาหรือเรื่องที่ต้องการบอกเล่า ไม่ควรใช้คำที่หรูหราหรือซับซ้อนเกินความจำเป็น
- แบ่งเนื้อเรื่องเป็นย่อหน้าที่มีขนาดไม่ยาวมากเกินไป แต่ละย่อหน้ามีแนวความคิดหลักอย่างเดียว ซึ่งอาจอยู่ที่ตอนต้น หรือตอนท้ายของย่อหน้าก็ได้ การเลือกที่จะวาง

แนวคิดหลักไว้ที่ตอนต้นคือประโยคแรกของย่อหน้า หรือตอนท้ายนั้นเป็นเคล็ดลับอัน
เกี่ยวเนื่องกับการเปิดเผยหรือคลี่คลายความคิด ซึ่งคุณควรจะศึกษารูปแบบของนัก
เขียนอื่นด้วยเหมือนกัน

- แต่ละประโยคมีความสมบูรณ์ คือมีประธาน กริยา กรรม ครบถ้วน ทำให้รู้ว่าประโยค
นั้นต้องการจะกล่าวถึงอะไร ใครเป็นคนทำอะไร ฯลฯ หากคุณต้องการจะเขียน
ประโยคที่ไม่ครบถ้วนก็ย่อมทำได้ แต่ต้องเลือกเขียนในเรื่องที่เอื้อให้ทำเช่นนั้นได้
เช่น นิยาย เรื่องสั้น หรือ บทกวี

สไตล์การเขียน-ทั่วไป

เพื่อให้เห็นภาพของรูปแบบการเขียนชัดเจนขึ้น ผมจึงขอให้อ่านรูปแบบงานเขียนต่าง ๆ ที่มีผู้ใช้กันมากและตัวอย่างที่คุณจะศึกษาได้

- งานเขียนวิชาการล้วน ๆ อาจศึกษาได้จากบทความวิจัยทั่วไปที่ตีพิมพ์ในวารสารวิจัยของสถาบันวิจัยหรือมหาวิทยาลัยชั้นนำต่าง ๆ เวลานี้ นักวิจัยและอาจารย์เขียนบทความวิชาการกันมากขึ้น คุณจะเห็นลักษณะของงานเขียนวิชาการได้ชัด แต่อาจไม่ได้เห็นรูปแบบการเขียนของนักวิชาการแต่ละคน นอกจากในรายที่เขียนบ่อยมาก
- งานเขียนเกี่ยวกับเหตุการณ์ เป็นงานเขียนที่รายงานเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น งานเขียนเหล่านี้มีให้ศึกษาได้มากมายในข่าวหนังสือพิมพ์ อย่างไรก็ตามคุณจะต้องระวังให้มาก เพราะข่าวทั้งหลายควรจะเขียนอย่างปราศจากอารมณ์ แต่ข่าวที่ดีพิมพ์เวลานี้มักจะใส่สีสีนกันจนเกินเลย
- งานวิจารณ์ถึงเสนอแนะ เป็นงานเขียนที่วิพากษ์วิจารณ์การดำเนินงานของหน่วยงานในภาครัฐเป็นส่วนใหญ่ เราอาจหาอ่านได้จากบทบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ
- งานเขียนอันเป็นบทความส่วนตัวแบบกลาง ๆ อาจจะเป็นบทความที่เล่าถึงงาน เล่าถึงการเดินทาง เล่าเรื่องต่าง ๆ แล้วโยงไปถึงประสบการณ์ส่วนตัว หรือความเห็นของตนเอง เราอาจหาอ่านงานเขียนเหล่านี้ได้ทั่วไป โดยเฉพาะก็คือบทความที่ผู้เขียนใช้คำว่า **ผู้เขียน** หรือ **ข้าพเจ้า**
- งานเขียนอันเป็นเรื่องส่วนตัวมาก ๆ มักจะเป็นบทความที่แสดงความเห็นของตนเองเป็นหลัก พุดง่าย ๆ ก็คืออาจจะเป็นบทความเชิงสอนอย่างเรื่องที่คุณกำลังอ่านอยู่นี้ คุณอาจจะศึกษาได้จากบทความหรือเรื่องของผู้เขียนเน้นคำว่า **ผม**, **ฉัน**, หรือ **ดิฉัน**
- บทความสอนและแนะนำเรื่องต่าง ๆ ได้แก่แผ่นพับนำเที่ยวทั่วไป ตำราทำกับข้าว หรือ คู่มือการใช้อุปกรณ์ต่างๆ คุณอาจจะศึกษารูปแบบการเขียนเหล่านี้ได้ไม่ยาก

สไลด์นักเขียนไทย

เพื่อให้คุณได้เห็นภาพการเขียนของนักเขียนได้ชัดเจนขึ้น ผมจึงลองหยิบยกเอารูปแบบการเขียนของนักเขียนที่มีชื่อโด่งดังในบรรณพิภพของไทยมาวิจารณ์ให้คุณรับฟัง แต่คุณไม่จำเป็นต้องมองเห็นเหมือนผมเสียทีเดียว เพราะสิ่งที่ผมมองเห็นนั้นเป็นทัศนะส่วนตัวของผม คุณอาจจะเห็นทัศนะที่แตกต่างออกไป และมองเรื่องของนักเขียนเหล่านี้จากมุมที่ต่างไปจากผมก็ได้

ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช รูปแบบของท่านผู้นี้ก็คือ หยิก หยอก แบบส่วนตัว ใช้ประสบการณ์ส่วนตัวในการเขียนค่อนข้างมาก สำนวนเขียนมีลักษณะสั้น ใช้คำคมที่กินใจ อ่านแล้วสนุก

สุลักษณ์ ศิวรักษ์ รูปแบบงานเขียนของคุณสุลักษณ์มีลักษณะ เสียดแทง ใช้ประสบการณ์ส่วนตัว มีความสามารถในการเขียนแบบไม่ใส่อารมณ์ แต่อ่านแล้วเกิดอารมณ์คล้อยตามได้ เรื่องที่เขียนใช้เกร็ดจากการอ่าน และคำบอกเล่าจากผู้อื่นมาก บางเรื่องไม่สามารถล่วงรู้ได้โดยง่าย อย่างไรก็ตามอ่านเรื่องของคุณสุลักษณ์แล้วท้อแท้ในอนาคตของประเทศ

นิติภูมิ นวรัตน์ รูปแบบงานเขียนที่ปรากฏในหน้า 2 ไทยรัฐนั้นมีลักษณะทิ่มแทงลึก ๆ ใช้ความรู้จากการอ่านและรับฟังจากมิตรสหายทั่วโลกมางานเขียนจึงแสดงประสบการณ์ส่วนตัวค่อนข้างมาก ทำให้งานเขียนมีลักษณะค่อนข้างอวดตัว แสดงความรู้สึกและอารมณ์ออกมาเยอะ อ่านแล้วมันส์

ชุม รูปแบบงานเขียนมีลักษณะเลื่อนไหลไปเรื่อย ๆ ความเห็นที่แสดงออกมามีลักษณะกลาง ๆ อ้างถึงประสบการณ์ส่วนตัวมากเหมือนกัน แต่ก็เสนอความเห็นอย่างระมัดระวัง อ่านแล้วเพลิน

ข้อแนะนำเกี่ยวกับสไตล์

เมื่อคุณเริ่มมีรูปแบบการเขียนของตัวเองหรืออีกนัยหนึ่งได้ค้นพบตัวเองแล้ว คุณก็จงใช้รูปแบบนั้นในงานเขียนไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งชำนาญ จากนั้นงานเขียนของคุณก็จะเป็นธรรมชาติมากขึ้นทุกที อย่างไรก็ตามยังคงมีเรื่องที่คุณควรระวังอีกหลายเรื่องด้วยกัน คือ

- เลือกรูปแบบการเขียนที่ตัวเองถนัด อย่าฝืนใช้รูปแบบที่เขียนแล้วไม่เป็นธรรมชาติ นอกจากจะได้ทดลองแล้วพบว่าทำได้ดี ยกตัวอย่างเช่น ถ้าคุณถนัดเขียนเรื่องการเดินทาง แต่ไม่ถนัดเขียนนิยายวิทยาศาสตร์ก็อย่าไปฝืน
- อย่าใช้หลายรูปแบบปนกันในเรื่องเดียวกันเพราะจะทำให้เรื่องที่เขียนมีลักษณะพิกลพิการ เช่น การเล่าเรื่องไปเที่ยวในรูปแบบส่วนตัวเป็นกันเอง จากนั้นจู่ ๆ ก็เอาเนื้อหาในแผ่นพับมาแทรกเข้าไปในเรื่องนั้นคือ ๆ
- ควรรักษาทิศทางและน้ำหนักของเรื่องที่กำลังเขียนให้เป็นเอกภาพ ไม่ควรเขียนสอดส่ายไปหลายทิศทางโดยจับประเด็นไม่ถูก เพราะจะทำให้เรื่องไม่น่าอ่าน
- เมื่อคุณเขียนจนชำนาญแล้วคุณอาจเลือกใช้รูปแบบต่าง ๆ ได้หลากหลายแบบ เพื่อให้เหมาะกับเรื่องที่คุณอยากจะเขียน แต่ก่อนจะทำเช่นนั้นขอให้ฝึกฝนจนเก่งเสียก่อน

สังเกตการเลื่อนไหลของความคิดจากประโยค

การเขียนเรื่องต่าง ๆ นั้นต้องใช้คำและประโยคสำหรับถ่ายทอดความคิดไปยังผู้อ่าน ประโยคที่สร้างขึ้นจะต้องร้อยเรียงเชื่อมโยงเพื่อนำเสนอความคิดของผู้เขียนได้อย่างเลื่อนไหล โดยปกติเราไม่นิยมใช้ประโยคสั้น ๆ เกินไปเพราะจะไม่น่าอ่าน เรามักจะนำประโยคต่าง ๆ มาเชื่อมโยงกันโดยคำสันธานที่เหมาะสมจนเกิดเป็นอเนกัตถประโยคขึ้น ประโยคที่มีลักษณะซับซ้อนเหล่านี้นำเสนอแนวความคิดที่แตกต่างกันไปสุดแต่คำสันธานที่ใช้เชื่อมอนุประโยค หรือเชื่อมวลีต่าง ๆ หากพิจารณาให้ดีเราจะสังเกตการเลื่อนไหลของความคิดจากคำสันธานที่ใช้ในประโยคนั้น ๆ ได้ดังต่อไปนี้

การเลื่อนไหลของความคิดแบบตรงไป ดูได้จากคำสันธาน และ นอกจากนั้น

ตรงไปทุกอย่างชัดเจน ดูจากคำสันธาน ดังนั้น เพราะฉะนั้น ในกรณีนี้

เลี้ยวอ้อมไป ดูได้จากคำสันธาน อีกนัยหนึ่ง บางที โปรดสังเกตว่า

โปรดระวังอย่ารีบนัก ไปช้า ๆ หน่อย ดูจากสันธาน ความจริงแล้ว อันที่จริง โดยปกติ
แต่ละ ขอให้สังเกตว่า

หยุดย้อนกลับไปที่เก่าก่อน ดูได้จากสันธาน แต่ อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่า

ขอให้ศึกษาตัวอย่างข้อความต่อไปนี้แล้วทดลองพิจารณาว่าแต่ละประโยคนำเสนอแนว
คิดที่เลื่อนไหลไปอย่างไรบ้าง

“การพนันกับคนไทย ดูเหมือนจะเป็นของคู่กัน ชนิดแยกกันไม่ออก ทุกวันนี้คนไทย
เล่นการพนันเกือบจะทุกวันเพราะมีทั้ง ม้า มวล และ ฟุตบอล ให้เสี่ยงโชค ซึ่งถือเป็นการพนันนอก
ระบบ....” จากคอลัมน์ “มุมมองหมอเมา” โดย ทพ. พิชัย ปิตุวงศ์ นสพ. กรุงเทพธุรกิจ 4 สค. 44

“วัฒนธรรมของเวียดนามชอบการแข่งขันทางวิชาการ ยกย่องคนเก่ง ทุกคนใฝ่รู้ใฝ่
เรียน ไม่ว่าจะเป็นคนยากดีมีจน ชาวไร่ชาวนา หรือกรรมกร ล้วนสนใจการเรียนทั้งสิ้น มีนิสัย
ชอบเอาชนะปัญหาที่ท้าทาย ประกอบกับมีการสรรหาผู้มีความสามารถพิเศษตั้งแต่ชั้นต้น ๆ นัก
เรียนจึงมีโอกาสดีกฝน เรียนรู้วิชาเฉพาะทาง ไม่ว่าจะเป็นคณิตศาสตร์ ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา และ สาร
สนเทศ (คอมพิวเตอร์) อย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 3 ปีในมัธยมปลาย เวียดนามจึงประสบความสำเร็จใน
การแข่งขันโอลิมปิกวิชาการมากกว่าไทย” จากคอลัมน์ หมายเหตุประเทศไทย ของ “ลม เปลี่ยน
ทิศ” นสพ. ไทยรัฐ 4 สค. 44

คำ...เครื่องมือพื้นฐานของนักเขียน

- นักเขียนต้องเป็นนายของคำ นักเขียนที่เก่งจะต้องเชี่ยวชาญเรื่องคำเป็นอย่างดี หากไม่รู้เรื่องคำอันเป็นพื้นฐานแล้วก็จะไม่สามารถเขียนเรื่องได้ เพราะเรื่องทั้งหมดล้วนมีคำเป็นพื้นฐานสำคัญ โดยทั่วไปแล้วนักเขียนจะต้องรู้จักคำในลักษณะต่อไปนี้
 - รู้ความหมายลึกซึ้ง เช่น ต้องรู้ว่า โลกาวัดน์ สะกดอย่างไร หมายถึงอะไร ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่าอะไร นอกจากนั้นยังต้องรู้ลึกซึ้งอีกว่า โลกาวัดน์มีผลกระทบอย่างไรต่อสังคมในยุคปัจจุบัน
 - รู้วิธีใช้อย่างถูกต้องตามหลักเกณฑ์ นักเขียนจะต้องใช้คำให้ถูกต้องตรงตามหน้าที่ของคำตามหลักไวยากรณ์ หากจะใช้ให้แปลกไปจากเดิมก็ต้องระมัดระวังให้มาก และอาจจะใช้ในกรณีที่เป็นกวีนิพนธ์ได้
 - เข้าใจประเภท/ระดับของคำ คำไทยมีระดับที่แตกต่างกันมาก ยกตัวอย่างเช่น ภาษาอังกฤษมีคำว่า I อยู่คำเดียว แต่ในภาษาไทยมีทั้ง กู ฉัน ผม กระผม ดิฉัน ข้าพเจ้า อาตมา หม่อมฉัน ข้าพระพุทธเจ้า ฯลฯ ดังนั้นเราจะต้องเข้าใจว่าคำเหล่านี้มีระดับอย่างไร จะเลือกใช้เมื่อใด เช่น เราไม่ใช่คำว่าพระกินข้าว แต่ใช้คำว่าพระฉันจังหัน
 - สนุกกับคำ นักเขียนต้องรู้สึกสนุกเพลิดเพลินกับคำ และจะต้องหมั่นคิดค้นเรื่องคำให้มาก ๆ เป็นที่รู้กันดีว่าคำไทยที่มีเสียงใกล้เคียงกันนั้นมีความหมายไปในทางเดียวกันมาก หากเราลองพิจารณาดูก็จะค้นพบว่า

เก เข เซ เณ เบ็ เป้ เหล่ เหม่ เถลไถล เห ล้วนมีความหมายว่าไม่ตรง แต่คุณทราบหรือไม่ว่ามีอยู่คำหนึ่งที่ใช้สระ เอ แต่มีความหมายว่าตรง

คำว่า เกียง เฌียง เบี่ยง เถียง เลี่ยง เคียง เหวี่ยง เอียง ก็มีความหมายว่าไม่ตรงเหมือนกัน แต่ก็มีอยู่บางคำที่ไม่ได้มีความหมายเหมือนกลุ่มนี้ คุณจะบอกได้หรือไม่ว่าเป็นคำอะไร

คำที่เกี่ยวกับตัวเลขไทยนั้นส่วนมากตรงกับคำภาษาจีน นั่นแปลว่าคนไทยไม่รู้จักตัวเลขหรืออย่างไร หากคนไทยรับเรื่องตัวเลขมาจากจีนแล้วเหตุใดเราจึงเขียนจำนวนเลขไม่เหมือนในภาษาจีน และมีอยู่คำเกี่ยวกับเลขบางคำที่ไทยรับมาจากอินเดีย คุณทราบไหมว่าเป็นคำอะไร
- เครื่องมือเกี่ยวกับคำ นักเขียนที่ดีต้องมีเครื่องมือเกี่ยวกับการใช้คำสำหรับใช้ศึกษาหรือค้นหาคำที่ต้องการได้ตลอดเวลาที่ต้องการ ผมไม่เชื่อว่าจะมีนักเขียนไทยคนไหน

ที่รู้จักคำไทยและความหมายหมดทุกคำ ดังนั้นเราจึงควรเสาะแสวงหาเครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับคำมาใช้

- พจนานุกรมต่าง ๆ เป็นเครื่องมือคำที่เป็นพื้นฐานที่สุด ผมสังเกตเห็นว่าคนไทยจำนวนมากมีพจนานุกรมอังกฤษ-ไทย แต่กลับไม่มีพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ที่ไม่มีก็คงเป็นเพราะภาษาไทยเป็นภาษาที่ใช้คำโดด และคำไทยที่ซับซ้อนนั้นเกิดจากการนำคำพื้นฐานง่าย ๆ มาต่อกัน เช่น ดาวเทียมสำรวจทรัพยากร ระเบิดเพลิง เครื่องพิมพ์แบบฉีดหมึก พาณิชนียอิเล็กทรอนิกส์ ระบบกระแสน้ำ ฯลฯ คำเหล่านี้เมื่อเราเห็นเราก็เข้าใจความหมายทันที แต่อาจจะไม่ชัดเจนนัก ควรจะหาพจนานุกรมมาศึกษาประกอบด้วย อย่างไรก็ตามคำที่ยกมาให้ดูนี้อาจจะหาไม่พบในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานฉบับปัจจุบัน เราจะต้องหาพจนานุกรมเฉพาะด้านมาศึกษาด้วย เช่น พจนานุกรมศัพท์กฎหมาย พจนานุกรมศัพท์ธุรกิจ พจนานุกรมศัพท์คอมพิวเตอร์ ฯลฯ พจนานุกรมแปลก ๆ ที่ทางนักเขียนไทยรวบรวมขึ้นก็มีมาก อาทิ คุณนพพร สุวรรณพานิช ได้รวบรวมศัพท์สแลง มาเขียนเป็นพจนานุกรมฉบับสแลงขึ้น เมื่อปี 2541 บังเอิญระยะเดียวกัน ศาสตราจารย์ ดร. อุดม วิโรจน์สถิตติ์ ก็ได้ตีพิมพ์พจนานุกรมศัพท์ประเภทนี้ออกมาเหมือนกัน ใครเขียนดีกว่ากันก็ควรไปลองหาอ่านดู ถ้าจะให้ดีคุณควรจะมีพจนานุกรมศัพท์ภาษาอังกฤษฉบับใหม่ ๆ ด้วยเพราะทางต่างประเทศนั้นเขาทำงานด้านการเก็บศัพท์และเขียนคำอธิบายได้เร็วกว่าไทย ยกตัวอย่างเช่นมีการพิมพ์ Dictionary of New Words ฉบับ Oxford ด้วย ในนั้นมีคำใหม่ ๆ จำนวนมากพร้อมด้วยความหมายอย่างละเอียด อ่านแล้วได้ความรู้อีกมาก
- พจนานุกรมประวัติ – รากศัพท์ ผมชอบศึกษาประวัติของคำต่าง ๆ และได้เคยสะสมความหมายของคำเอาไว้มาก แต่ก็ไม่มีเวลาที่จะนำมาเรียบเรียงเป็นเรื่องให้ใครอ่านจนกระทั่งเรื่องที่รวบรวมไว้กระจัดกระจายหายไปมากแล้ว เวลานี้มีหนังสือที่เกี่ยวกับประวัติของคำออกมาหลายเล่ม บังเอิญเป็นคำภาษาอังกฤษซึ่งก็มีความสำคัญและน่ารู้เหมือนกัน จึงขอแนะนำให้ไปหาอ่าน อาทิ พจนานุกรมอังกฤษ-ไทย คำานคำ ของ นพพร สุวรรณพานิช และ สันติ อิศโร จัดพิมพ์โดยมูลนิธิเด็ก เมื่อปี 2542 นี้เอง
- สารานุกรม สารานุกรมเป็นแหล่งรวบรวมความรู้เรื่องต่าง ๆ เอาไว้อย่างย่อ ๆ ราชบัณฑิตยสถานได้เรียบเรียงและจัดพิมพ์สารานุกรมไทยมาตั้งแต่ผมยังเป็นเด็กนักเรียน จนบัดนี้ผมได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าให้เป็นราชบัณฑิตแล้ว สารานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถานก็ยังทำไม่เสร็จ ขณะนี้พระบาทสมเด็จพระ

พระเจ้าอยู่หัวได้ทรงโปรดเกล้าฯ ให้เรียบเรียงและตีพิมพ์สารานุกรมเยาวชนขึ้นแล้วหลายเล่ม แม้วิธีการเรียบเรียงจะต่างไปจากสารานุกรมอื่น ๆ และมีจุดมุ่งหมายสำหรับเยาวชน แต่เรื่องที่เรียบเรียงก็น่าอ่านและอาจนำมาใช้ศึกษาเป็นแนวทางการเขียนเรื่องได้ดี

- พจนานุกรมคำพ้อง ในบางครั้งการเลือกใช้คำนั้นมีความจำกัดตรงที่บางครั้งเรานึกไม่ออกว่าจะใช้คำอะไรดี เราพอทราบเป็นคำ ๆ ว่าต้องการใช้คำที่มีความหมายอะไร แต่นึกคำที่ต้องการไม่ออก ในกรณีอย่างนี้คุณจะต้องอาศัยพจนานุกรมคำพ้องมาช่วย พจนานุกรมคำพ้องที่มีขายทั่วไปเป็นประเภท Synonyms และ Antonyms ซึ่งหมายถึงคำพ้องและคำตรงกันข้าม แต่พจนานุกรมคำพ้องที่มีประโยชน์ต่อนักเขียนนั้นมีชื่อเรียกว่า Thesaurus หรือภาษาไทยเรียกว่า อักษรากิธาน พจนานุกรมประเภทนี้รวบรวมคำที่มีความหมายพ้อง เหมือน หรือ คล้ายเอาไว้มากมายให้เลือกใช้ในการเขียนประโยค น่าเสียดายที่อักษรากิธานภาษาไทยนั้นมีค่อนข้างน้อยและไม่เป็นที่นิยมอีกเช่นกัน หลายปีมาแล้วทางซีเอ็ดได้พิมพ์ออกมาหนึ่งเล่ม
- ศัพท์บัญญัติ ราชบัณฑิตยสถานได้จัดทำศัพท์บัญญัติของคำที่ใช้ในวิชาการและเทคโนโลยีสาขาต่าง ๆ มากมายหลายเรื่องด้วยกัน อาทิศัพท์บัญญัติ คอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ แพทย์ศาสตร์ ฯลฯ ศัพท์บัญญัติที่ราชบัณฑิตยสถานจัดทำขึ้นนั้นอาจจะถูกใจบ้างไม่ถูกใจบ้าง แต่ก็ควรพิจารณาศัพท์บัญญัติเหล่านั้นก่อนที่จะคิดสร้างคำใหม่ขึ้นมาเพื่อให้ผู้อ่านสับสน การที่ศัพท์บัญญัติไม่ค่อยถูกใจชาวบ้านนั้นมีเรื่องเล่าได้อีกมาก เพราะผมก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบัญญัติศัพท์อยู่ด้วยเหมือนกัน แต่สำหรับในที่นี้จะยกไว้ก่อน

นอกเหนือจากการรวบรวมเครื่องมือสำหรับศึกษาคำต่าง ๆ ข้างต้นนี้แล้ว นักเขียนยังควรรวบรวมหนังสือที่กล่าวถึง คำนวน คำคม สุภาษิต คำพังเพย คำด่า คำเปรียบเทียบกับ ต่าง ๆ เท่าที่จะมีขายมาศึกษาด้วย หนังสือเล่มที่คลาสสิกมากคือ “คำนวนไทย” ของท่าน กาญจนาคพันธุ์

การใช้คำ

- ภาษาต่าง ๆ ส่วนร่วมรวคำ คำที่มีความหมายเดียวกัน มีหลายคำ เราต้องรู้จักเลือกใช้ให้เหมาะสมแก่โอกาส เช่นเวลาพูดถึงพระภิกษุก็ต้องใช้คำให้ถูกต้องตามความนิยมทางศาสนา จะไปเขียนว่าพระจีนนั่งพูดบนตั่งย่อมไม่ได้ ต้องเขียนว่า พระจีนเทศน์บนธรรมาสน์ ลองค้นดูเถอะครับว่า คำไทยที่มีความหมายเหมือนกันมีอะไรบ้าง หากยังไม่มีพจนานุกรมคำพ้องให้ศึกษาที่ต้องลองรวบรวมดู จะพบว่าเป็นเรื่องสนุกน่าสนใจไม่น้อย ยิ่งถ้าหากใครอยู่ในภูมิภาคอื่น ๆ อาจรวบรวมคำพ้องถิ่นไว้เปรียบเทียบด้วยก็ได้
- เวลาเขียนถึงสิ่งเดียวกัน ในประโยค เดียวกัน พยายาม ใช้คำหลากหลาย รวมทั้งสรรพนาม ยกเว้นคำแทนตัวคนเขียนเช่น ฉัน หรือ ผม นั้นทั้งเรื่อง ต้องใช้คำเดียวกันโดยตลอด จะไปเขียนว่า ผมไม่นึกเลยว่าเขาจะทำกับฉันได้ ย่อมไม่เหมาะ แม้ว่าลีหลังนั้นจะมาจากชื่อเพลงดังก็เถอะ

ลองพิจารณาประโยคยืดยาวต่อไปนี้ แล้วดูว่าน่าเบื่อไหมครับ ถ้าเห็นว่าไม่ได้เรื่องก็จงแก้ไขให้เป็นภาษาที่สละสลวย

“ผมเปิดเครื่องรับโทรทัศน์ เพื่อดูข่าวโทรทัศน์ เกี่ยวกับช่างซ่อมโทรทัศน์ ปีนขึ้นไปบนเสาส่งโทรทัศน์ และตกจากเสาส่งโทรทัศน์ มาฟาดรถถ่ายทอดโทรทัศน์ แล้วกระเด็นไปถูกช่างกล้องโทรทัศน์ จนกล้องโทรทัศน์ชำรุด ไม่สามารถใช้กล้องโทรทัศน์ได้อีก ดีที่นักข่าวโทรทัศน์ อีกช่องตั้งใช้กล้องโทรทัศน์ ถ่ายภาพไว้ได้ เราจึงมีข่าวเรื่องนี้ดูทางโทรทัศน์”

การใช้ Passive Voice และคำว่า “ถูก”

- คำว่าถูกนั้นปกติมักจะใช้กับกรณีที่เป็นเรื่องไม่ดี หรือเรื่องร้าย ๆ เช่น *ผมถูกตีหัว* หรือ *รถยนต์ของฉันถูกรถเมล์ชน* หรือ *หัวหน้างานถูกใส่ร้าย* หรือ *นายสมชายถูกตำรวจจับกุม*
- มีข้อยกเว้นอยู่เหมือนกันที่เป็นกรณีที่ดีและที่เกิดได้ยาก เช่น *ผมถูกรางวัลเลขท้าย 3 ตัว* ขอให้สังเกตว่าในกรณีนี้ คำว่า “ถูก” ไม่ได้หมายถึง passive voice เสียแล้ว แต่หมายความว่าเลขท้ายของสลากกินแบ่งนั้นตรงกับเลขที่ออกพอดี “ถูก” ในที่นี้มีความหมายสอดคล้องกับ “ถูกใจ” อย่างไรก็ตามคงไม่เหมาะถ้าจะเขียนว่า *ผมถูกเจ้านายชมเชย* หรือ *ผมถูกเชิญไปบรรยายพิเศษ*
- อันที่จริงแล้วประโยคแบบ Passive Voice นี้เราไม่จำเป็นต้องเขียนให้เหมือนกับประโยคภาษาอังกฤษเสียทีเดียว นั่นก็คือเราสามารถละเว้นคำว่า “ถูก” ได้โดยการเปลี่ยนให้เป็นประโยคแบบ Active voice หรือมีฉะนั้นก็ยกยกคำว่า “ถูก” ออกไปเลย
ลองดูตัวอย่างต่อไปนี้
 - *ผมถูกพาไปหน้าชั้น* ควรแก้เป็น *คุณครูพาผมไปหน้าชั้น*
 - *หนังสือของผมที่ถูกซีเ็ดพิมพ์นั้นขายดีมาก* ควรแก้เป็น *หนังสือของผมที่ซีเ็ดพิมพ์นั้นขายดีมาก*
 - *ผอ. ที่เพิ่งถูกแต่งตั้งจะมารับตำแหน่งพรุ่งนี้* ควรแก้เป็น *ผอ. ที่เพิ่งได้รับการแต่งตั้งจะมารับตำแหน่งวันพรุ่งนี้*

คนรุ่นใหม่อาจจะอ่านประโยคที่มีคำว่า “ถูก” ในลักษณะ passive voice แล้วไม่รู้สึกรำคาญ เพราะคนจำนวนมากพูดและเขียนในแบบผิด ๆ เช่นนี้มาากจนเกิดความรู้สึกจำเจ อย่างไรก็ตาม หากเรารักที่จะเขียนเรื่องให้สละสลวยสวยงาม ก็ควรจะคำนึงถึงเรื่องนี้ด้วย การแก้ไขนั้นไม่ยากขอเพียงแต่ให้มันระลึกว่าเขียนแบบนี้ไม่เหมาะ เมื่อเผลอเขียนเมื่อใดแล้วกลับมาอ่านพบก็ขอให้แก้ไขให้ดีขึ้น

หลักเขียนที่คลุมเครือ

ระหว่างที่เขียนเรื่องใด ๆ ก็ตาม เราควรอ่านข้อความที่เขียนอยู่นั้น ขณะเดียวกันก็ให้คิดพิจารณาไปด้วยว่าข้อความที่เขียนนั้นเมื่ออ่านแล้วจะเข้าใจชัดเจนหรือไม่ บางครั้งเราอาจจะเขียนข้อความบางประโยคที่คลุมเครือและอาจสร้างความสับสนและความเข้าใจผิดแก่ผู้อ่านได้

ยกตัวอย่าง เช่น

เขาชอบผมมากกว่าคุณ

มีความหมายมากกว่าหนึ่ง ลองพิจารณาว่ามีความหมายอะไรบ้าง 1.

2. _____

ตัวอย่างที่สอง คือ

เขาไม่เคยมีความสุขและต้องการกำจัดภรรยา

มีคำถามว่า เขาต้องการกำจัดภรรยาหรือไม่

ตัวอย่างที่สาม คือ

มหาวิทยาลัยปฏิเสธที่จะร่วมมือ และให้ข้อมูลเกี่ยวกับการสอน

มีคำถามว่า มหาวิทยาลัยให้ข้อมูลหรือไม่

ทำความเข้าใจความหมายของประโยคให้ชัด

ประโยคที่เราเขียนนั้นอาจมีความหมายได้ต่าง ๆ นานา สุดแต่คำที่เราเลือกนำมาใช้ในประโยคนั้น โดยเฉพาะก็คือคำสันธานต่าง ๆ ที่ใช้เชื่อมอนุประโยคนั้นเอง ลองพิจารณาความหมายของแต่ละประโยคในกลุ่มต่อไปนี้ แล้วเปรียบเทียบว่าแตกต่างกันอย่างไร

ก. ผมเข้าใจเรื่องที่คุณอธิบายดีและจะดำเนินการต่อไป

ผมเข้าใจเรื่องที่คุณอธิบายดีแต่ดำเนินการต่อไป

ข. ในกรณีเช่นนั้นคุณจะสามารถต่อไปได้

ในบางกรณีคุณสามารถต่อไปได้

ในกรณีเช่นนั้นคุณสามารถต่อไปได้

ในกรณีเช่นนั้นคุณดำเนินการต่อไป

ค. นอกจากนั้น ตัวอย่าง X มีชีวิตอยู่นานกว่า Y

อีกนัยหนึ่ง ตัวอย่าง X มีชีวิตอยู่นานกว่า Y

การที่เราจะเข้าใจความหมายของประโยคต่าง ๆ ได้ดีนั้น เราจะต้องหัดพิจารณาความหมายที่ปรากฏในเรื่องที่เราอ่านอยู่เสมอ ขอให้ลองหาบทความ สารคดี ข่าว เรื่องสั้น ทางด้านวิทยาศาสตร์ มาอ่านอย่างพิถีพิถันระหว่าหาความหมายที่ซ่อนอยู่ในประโยคที่ซับซ้อน ศึกษาว่าประโยคเหล่านั้นชัดเจนหรือไม่ หากเห็นว่าไม่ชัดเจน หรือมีความหมายที่ไม่น่าจะถูกต้องก็ให้ทดลองปรับปรุงประโยคเหล่านั้นให้ชัดเจนขึ้น

อย่าเขียนประโยคที่ซับซ้อนหรือยืดเยื้อยาวมาก

ภาษาไทยไม่นิยมใช้เครื่องหมายวรรคตอน เมื่อเราเพิกกับการคิดเรื่องและแต่งออกมา ประโยคโดยไม่มีเครื่องหมายหัพภาคเราก็อาจจะไม่ทันได้สังเกตว่าประโยคของเรายืดเยื้อยาวมากเกินไปเสียแล้ว ประโยคที่ยาว ๆ นั้นมีปัญหาในการสื่อสารมาก ผู้อ่านอาจจะจับใจความไม่ถูกว่าผู้พูดหมายถึงอะไร อาจไม่ทราบด้วยซ้ำว่าประธานเป็นใคร หรืออะไรเป็นกริยา เมื่อหาประธานและกริยาไม่พบ ก็ไม่ต้องสงสัยแล้วว่าอ่านประโยคนั้นรู้เรื่องหรือไม่

การแต่งเรื่องให้น่าอ่านนั้นจำเป็นจะต้องเรียบเรียงประโยคให้อ่านรู้เรื่อง ประโยคนั้นไม่ควรยาวเกินไปหรือสั้นเกินไป เวลานี้เราไม่เขียนกันสั้น ๆ เหมือนในศิลาจารึกแล้ว หากใครเขียนเรื่องดังต่อไปนี้ คนอ่านคงไม่นึกสนุก และคงคิดว่าคนเขียนน่าจะสติไม่ค่อยดี

โครงการผมซื้อดวงดาว ผมคำนวณวงโคจรดาว ผลลัพธ์นี้ดี ผมตีพิมพ์เผยแพร่ ใครใคร่ใช้ผลลัพธ์ใช้ ผมมีคอมพิวเตอร์ ในคอมพิวเตอร์มีโปรแกรม ในโปรแกรมมีข้อมูล ข้อมูลบต้องซื้อหา ข้อมูลถูกผลลัพธ์ถูก ข้อมูลผิดพลาดผิด ใครใช้ควรระวัง

จากตัวอย่างที่ใช้ประโยคสั้น ๆ คราวนี้ลองพิจารณาตัวอย่างที่ใช้ประโยคยาวมาก ๆ ดูบ้าง

จากหลักฐานที่ได้รับแสดงว่าซอฟต์แวร์ที่ส่งมาให้สำหรับใช้ร่วมกับส่วนประสานฮาร์ดแวร์ซอฟต์แวร์ที่มีมาแต่เดิมและนำเข้าจากประเทศญี่ปุ่น โดยบริษัท XYZ ซึ่งจดทะเบียนในประเทศไทยโดยได้รับสิทธิประโยชน์จาก BOI และเป็นผู้รับบำรุงรักษาด้วย จำเป็นจะต้องเปลี่ยนใหม่

คำถาม

บริษัท XYZ ขายอะไร

บริษัท XYZ บำรุงรักษาอะไร

เราต้องเปลี่ยนอะไร

เราซื้ออะไรจากญี่ปุ่น

ทดลองปรับปรุงแก้ไขประโยค

การเขียนเรื่องให้อ่านได้สละสลวยนั้น นอกจากจะต้องพิจารณาว่าประโยคต่าง ๆ จะต้องไม่สั้นไป ไม่ยาวไป ไม่กำกวม และมีประธานและกริยาชัดเจนแล้ว บางครั้งเรายังจะต้องเขียนให้กระชับ นั่นคือไม่เขียนคำ หรือ ข้อความ ซ้ำ ๆ กันหลายหน หากพบว่าเราได้เขียนข้อความทำนองนี้ก็ควรจะแก้ไขปรับปรุงเสียให้กระชับขึ้น ลองดูตัวอย่างต่อไปนี้

ผู้วิจัยเริ่มทดลองกับหนูชุดแรกเป็นเวลา 1 สัปดาห์ แต่ไม่ได้ผล ผู้วิจัยจึงเปลี่ยนไปทดลองกับหนูชุดที่สองอีก 1 สัปดาห์ แต่ก็ไม่ได้ผลสรุปผลได้ชัดเจน ในที่สุดหลังจากทดลองกับหนูชุดที่ 3 แล้วไม่ได้ผล ผู้วิจัยจึงเปลี่ยนไปใช้ยา XYZ

พิจารณาว่ามีอะไรขาดหรือเกินไปบ้าง

การเขียนเรื่องทางวิทยาศาสตร์นั้นไม่จำเป็นจะต้องบรรยายละเอียดที่ไม่จำเป็นลงไป ยิ่งถ้าหากเป็นบทความวิจัยด้วยแล้ว เรายิ่งต้องระวังให้มากและควรระบุเฉพาะสิ่งที่จำเป็นจริง ๆ นั้น หมายความว่า เนื้อหาและข้อมูลที่ระบุในเรื่องจะต้องครบสมบูรณ์ ไม่มีอะไรขาด และ ไม่มีอะไรเกิน นอกจากนั้นยังจะต้องแม่นยำด้วย

ลองดูตัวอย่างต่อไปนี้ จากนั้นให้ตอบคำถามข้างล่าง

ผู้วิจัยใช้ใบเล็บครุฑมาปั่นให้ละเอียดโดยใช้เครื่องปั่นไฟฟ้าฟิลิปส์เป็นเวลา 3 นาที แล้วนำไปที่เหลกแล้วมาผสมกับน้ำ จากนั้นจึงคนให้เข้ากัน ต่อมาจึงช้อนลูกน้ำ 10 ตัว ใส่ลงไปใต้น้ำที่ผสมใบเล็บครุฑ พอรุ่งเช้าปรากฏว่าลูกน้ำตาย 100 เปอร์เซ็นต์

คำถามก็คือ

มีข้อมูลอะไรมากเกินไปบ้าง

มีข้อมูลอะไรขาดไปบ้าง

ถ้าไม่มีข้อมูลอื่นประกอบเลย เราจะตอบได้ไหมว่าทำไมลูกน้ำจึงตายหมด

แนวทางการคิดโครงเรื่อง

เมื่อผมเรียนอยู่ชั้นมัธยมนั้น อาจารย์ผู้สอนวิชาเรียงความของผมก็คือ อาจารย์สายสวาท รัตนทัศนีย์ ท่านอาจารย์ได้เคยเชิญให้พวกเราเข้าใจว่า การที่จะเขียนเรื่องใด ๆ ก็ตามจำเป็นจะต้องสร้างโครงเรื่องให้ดีกว่าก่อน หากยังคิดโครงเรื่องไม่ได้แล้วฝืนเขียนไปเรื่อย ๆ ผลลัพธ์ที่ได้ก็จะไม่ดีเพราะเนื้อหาจะไม่ปะติดปะต่อ หรือหากโครงเรื่องที่คิดขึ้นไม่ดีพอหรืออ่อนยวบ เนื้อหาจะไม่ดีตามไปด้วย

โครงเรื่องในที่นี้ก็คือหัวข้อกว้าง ๆ ของเนื้อหาที่เราจะเขียน

ปัญหาสำคัญในการเขียนโครงเรื่องมีอยู่สองอย่าง อย่างแรกก็คือ ไม่มีใครบอกได้ชัดเจนว่าโครงเรื่องนั้นดีหรือไม่ โครงเรื่องเป็นเพียงแต่แผนที่หายาบ ๆ ว่าเนื้อหาของเรื่องที่เขียนขึ้นนั้นจะไปทางไหน แต่ละส่วนมีความสัมพันธ์กันอย่างไร

ปัญหาอย่างที่สองก็คือ คิดโครงเรื่องไม่ออกว่าเรื่องนั้นจะกำหนดให้มีหัวข้อหรือเนื้อหาอะไรบ้าง เมื่อนึกโครงเรื่องไม่ออกก็จะเขียนรายละเอียดตามไม่ได้

ผมได้ทดลองคิดแนวทางสำหรับสร้างโครงเรื่องมาให้ลองศึกษาและปฏิบัติตามดู

- ถามตนเองว่าต้องการเขียนเรื่องอะไร เช่น เรื่องทำไมแมวจึงมีรูปร่างลักษณะเหมือนกันหมด หรือ ประวัติไมโครโพรเซสเซอร์
- จดประเด็นต่าง ๆ ที่คิดได้ โดยไม่จำเป็นต้องเรียงลำดับก่อนหลัง
- อ่านประเด็นต่าง ๆ แล้วพยายามคิดหารายละเอียดให้มากขึ้นไปอีก เมื่อคิดได้แล้วก็ให้จดเอาไว้
- จัดเส้นใต้ประเด็นสำคัญ
- ตั้งคำถามในประเด็นที่ยังคลุมเครือเพื่อจะได้หาคำตอบทีหลัง
- โยงประเด็นต่าง ๆ เข้าด้วยกัน แล้วเรียบเรียงเป็นลำดับ
- เขียนโครงร่างแรกจากประเด็นที่เรียงลำดับแล้ว
- พิจารณาโครงเรื่องว่าเหมาะสมดีแล้วหรือไม่
- ปรับปรุงโครงเรื่องให้ดียิ่งขึ้น

ลองเขียนโครงเรื่องตามหัวข้อที่ให้ข้างต้นดูว่าจะออกมาแบบไหน

การสร้างโครงเรื่อง มีได้หลายแบบ

เราอาจเขียนโครงเรื่องได้มากมายหลายแบบ แต่สำหรับเรื่องที่เป็นสารคดีวิทยาศาสตร์ทั่วไปนั้น อาจจะกำหนดโครงเรื่องมาตรฐานได้ไม่กี่แบบ ผมได้ทดลองร่างหัวข้อโครงเรื่องมาตรฐานขึ้นให้ลองพิจารณาพร้อมกับตัวอย่างโครงเรื่องที่คิดขึ้นตามแนวโครงเรื่องมาตรฐานนั้น

โครงเรื่องแบบที่ 1 เริ่มจากปัญหาไปจบที่ข้อสรุป

โครงเรื่องแบบนี้ค่อนข้างจะธรรมดา เพราะงานทางด้านวิทยาศาสตร์หลายอย่างมักจะเริ่มเกิดจากปัญหา โดยทั่วไปเรามักจะได้ยินเรื่องราวของปัญหาต่าง ๆ อยู่เสมอ เราอาจจะเขียนเรื่องอธิบายปัญหาและนำไปสู่ข้อสรุปได้ ดังนี้

● เกิดปัญหาขึ้นแล้ว	โรควัวบ้ามาถึงไทย
● ความเป็นมาของปัญหา	โรคนี้เกิดที่อังกฤษ
● สาเหตุ/คำอธิบายปัญหา	เกิดจากไวรัส...
● สรุป	ควรรีบกำจัดวัวในไร่ที่มีวัวป่วยด้วยโรคนี้
- ควรทำอะไรต่อไป	
- การแก้ปัญหา	

การสร้างโครงเรื่อง 2

โครงเรื่องแบบนี้คือการพยายามเชื่อมโยงเหตุการณ์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เป็นโครงเรื่องในทำนองประวัติ หรือโครงเรื่องสำหรับอธิบายขยายความเรื่องต่าง ๆ ในแบบเรียงลำดับเหตุการณ์

● เหตุการณ์ที่ 1	ผู้ป่วยเป็นแผลเรื้อรัง
● เหตุการณ์ที่ 2,3	การทดลองของแฟลมมิง
● ความสัมพันธ์ของเหตุการณ์	เชื่อโรคฆ่าเชื่อโรคได้
● อธิบายความสัมพันธ์	การกำเนิด Antibiotics
● สรุป	ยา Antibiotics ช่วยรักษาโรคนุญยได้

ทดลองเขียนโครงเรื่อง

เป็นอันว่าคุณผู้อ่านคงจะเกิดแนวคิดแล้วว่าเขียนโครงเรื่องได้อย่างไร ต่อไปนี้ก็ขอเชิญให้ทดลองเขียนโครงเรื่องสำหรับหัวข้อบทความหรือสารคดีต่อไปนี้ดูบ้าง

- การสอนวิธีใช้เครื่องคิดเลขทำให้เรียนคณิตศาสตร์สนุกขึ้น
- การใช้เครื่องคิดเลขในโรงเรียนทำให้เด็กอ่อนคณิตศาสตร์
- คิดใหม่ ทำใหม่ ทางด้านการสอนวิทยาศาสตร์
- ครูวิทยาศาสตร์ควรทำวิจัยเป็น
- เหตุใดเราจึงควรเปลี่ยนเวลามาตรฐานไทยให้เร็วขึ้นอีกหนึ่งชั่วโมง
- การสอนแบบนักเรียนเป็นศูนย์กลางเหมาะกับการเรียนคณิตศาสตร์
- นักเรียนที่เก่งคณิตศาสตร์จะเก่งคอมพิวเตอร์ด้วย
- ผู้รู้คณิตศาสตร์บริหารงานเก่งกว่าผู้ที่ไม่รู้คณิตศาสตร์
- การพิสูจน์ทฤษฎีพีทาโกรัส
- ประวัติวิชาสถิติ

การเขียนโดยไม่ต้องมีโครงเรื่อง

นักเขียนบางคนใจร้อน อยากเขียนสิ่งที่คิดออกมาเลยโดยไม่ต้องวางโครงเรื่อง หรือมี ฉะนั้นก็อาจเห็นว่าการวางโครงเรื่องนั้นทำให้สับสน ชอบเขียนไปคิดไปวางแนวเรื่องไปมากกว่า ผมเองก็ไม่ได้วางโครงเรื่องอย่างเป็นทางการก็จะลักษณะแล้ว เมื่อคิดจะเขียนเรื่องอะไร ก็เกิดโครงเรื่อง แวบขึ้นมาในสมองทันที

การเขียนโดยไม่ต้องมีโครงเรื่องนั้นจะยุ่งยากมากหากต้องแก้ไข หรือโยกย้ายเนื้อหาจากที่หนึ่ง ไปยังอีกที่หนึ่ง หากเราใช้กระดาษเขียนเรื่อง การย้ายข้อความ การเพิ่มเนื้อหา หรือการแก้ไขเนื้อหาจะยากมาก แต่หากใช้คอมพิวเตอร์แล้วจะเป็นเรื่องง่ายมากเพราะมีโปรแกรมประมวลคำที่ช่วยให้การแก้ไขสะดวกขึ้น ดังนั้นหากคุณไม่ต้องการเขียนโครงเรื่องก็ไม่เป็นไร ลงมือพิมพ์เรื่องที่คิด เข้าสู่คอมพิวเตอร์เลยก็ได้ หรือหากยังไม่มีคอมพิวเตอร์จะเขียนบนกระดาษก็ได้

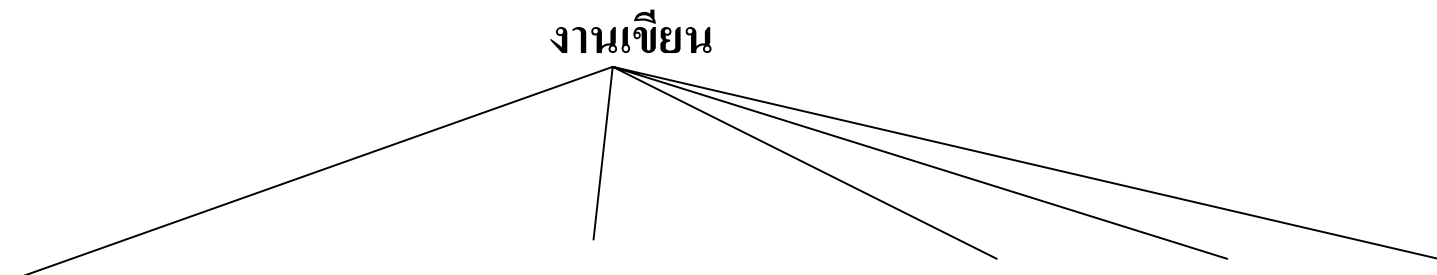
ขั้นตอนที่ขอแนะนำก็คือ

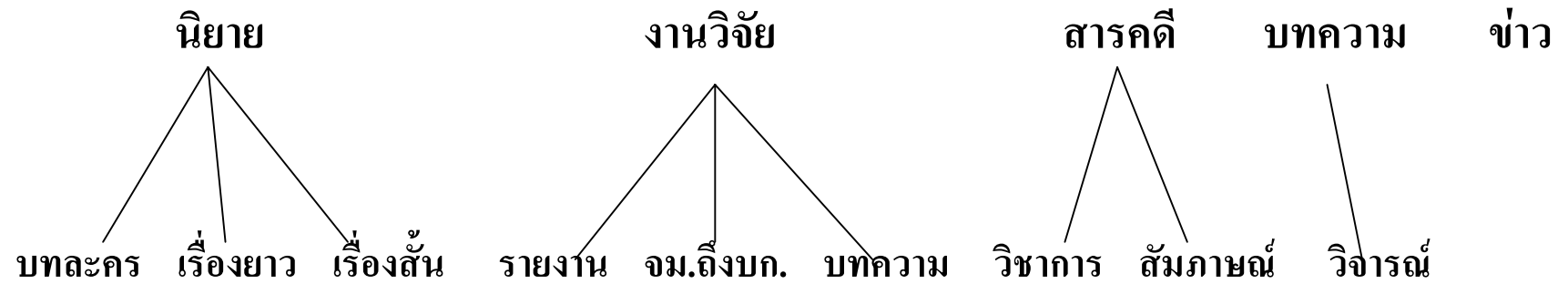
- เขียน/พิมพ์ ทุกอย่างที่เกิดขึ้นได้ ในตอนแรกนี้ยังไม่ต้องห่วงเรื่อง ลำดับ ประโยค หรือ ย่อหน้าว่าจะยังไม่ชัดเจน ไม่สละสลวย หรือ ไม่ปะติดปะต่อ หลังจากกระยะหนึ่งแล้ว เมื่อได้แนวคิดใหม่เพิ่มเติมจึงค่อยเขียนขยายความออกไป
- เขียน/พิมพ์ต่อไปเรื่อย ๆ โดยอาจใช้กระดาษ หลายแผ่น หรือ หากเห็นว่าจะเปลือง กระดาษและต้องการแยกข้อความที่ยังไม่ต่อเนื่อง หรือที่จะต้องค้นคว้าต่อ ก็ให้พิมพ์ เส้นค้นข้อความแต่ละส่วนในแฟ้มข้อมูลให้เห็นชัดเจน
- พยายามมองหาโครงเรื่องที่เขียนหรือพิมพ์ข้างต้นนี้ให้ออก อาจใช้เทคนิคการโยก ประเด็นต่าง ๆ เหมือนที่ได้แนะนำไว้ในตอนที่ว่าด้วยการเขียนโครงเรื่องก็ได้ แต่ในที่นี้เราไม่ได้เขียนโครงเรื่อง เราจะหาทางสลับเนื้อหาให้เรียงกันเป็นลำดับที่เหมาะสม
- สลับข้อความ ประโยค พารากราฟ หรือเปลี่ยนคำต่าง ๆ ที่ใช้ ตามโครงเรื่องที่มอง ออกข้างต้น
- อ่านทบทวนเนื้อหาที่ได้เขียนหรือจัดทำขึ้น ถามตนเองว่าเรื่องนี้อ่านเข้าใจดีหรือไม่ ลำดับการนำเสนอเนื้อหาเหมาะสมหรือไม่ การใช้ภาษาดีหรือไม่ เหตุผลที่ใช้ในเนื้อหาถูกต้องดีแล้วหรือไม่
- แก้ไขปรับปรุงจนกว่าจะพอใจ

ใช้เครื่องมือย่อยความคิด

ก่อนที่จะเขียนเรื่องใด ๆ นั้นเราจำเป็นต้องเข้าใจเนื้อหาเรื่องนั้นอย่างชัดเจนก่อน หรือแม้แต่การเขียนนิยายก็จำเป็นจะต้องมีพล็อตเรื่องที่ชัดเจนและสร้างรายละเอียดเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะของตัวละครในเรื่องให้ชัดเจนด้วย เรื่องที่มีเนื้อหาผูกพันยาวเป็นร้อย ๆ ตอนอย่างเช่น สามก๊ก นั้นใช้คนและสถานที่จริงเป็นรากฐานดังนั้นบุคลิกของผู้คนในเรื่องจึงมีเอกภาพที่โดดเด่นเมื่อเขียนไปแล้วก็ไม่ขัดแย้งกันเองในภายหลัง ส่วนเรื่องตัวอย่างเช่น มังกรหยก ซึ่งยืดยาวมาก และยังมีตอนพิเศษเพิ่มเติมอีกมากนั้น ผมไม่ทราบว่า *กิมย้ง* ซึ่งเป็นผู้เขียนนั้นได้วางพล็อตอย่างไรจึงสามารถร้อยเรียงเนื้อหาให้เข้ากันได้อย่างแน่นแฟ้น แม้ตอนที่หนึ่งที่กล่าวถึงก๊วยเจ๋ง จะออกมาที่หลังภาคพิเศษอย่างเช่นเรื่องของอิงเอียะซือ หรือ อั้งซิดกง นั้น แต่ก็กล่าวถึงบุคลิกของบุคคลได้สอดคล้องกันดีมากที่สุดทีเดียว น่าเสียดายที่ต้นฉบับภาคพิเศษที่คุณจำลอง พิสนาคะแปลนั้นได้หายไปและค้นหามาพิมพ์เผยแพร่ไม่ได้เสียแล้ว อย่างไรก็ตาม ผมขอเสนอว่าเรามีเครื่องมือง่าย ๆ ที่จะช่วยให้นักเขียนย่อยความคิด หรือ จัดหมวดหมู่ความคิดให้เป็นระบบได้หลายอย่างด้วยกัน ลองศึกษาเครื่องมือเหล่านี้ดูแล้วจะพบว่าเป็นประโยชน์ต่อการเขียนของเรา

เครื่องมืออย่างแรกก็คือกราฟต้นไม้ ซึ่งเขียนเป็นภาพโครงกิ่งก้านของต้นไม้แบบกลับหัว คือ เอาลำต้นไว้ข้างบน แล้วเอากิ่งก้านสาขาไว้ทางด้านล่าง ลำต้นนั้นให้ใช้กับแนวคิดหลัก ส่วนกิ่งก้านก็เป็นแนวคิดย่อยที่แตกออกไปจากแนวคิดหลักตามลำดับ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ขอให้สังเกตว่ากราฟชนิดนี้เหมาะกับการจัดหมวดหมู่

แต่อาจไม่เห็นความสัมพันธ์ระหว่างหมู่ เราจึงอาจต้องมองหาเครื่องมืออื่น ๆ มาใช้อีก

เคล็ดลับในการคิดเรื่องที่จะเขียน

การคิดว่าจะเขียนเรื่องอะไรและอย่างไรดีนั้นเป็นเรื่องยากเหมือนกันแม้แต่สำหรับผมซึ่งเขียนเรื่องต่างๆ เป็นประจำ การที่เป็นเรื่องยากสำหรับผมก็เพราะผมต้องเขียนเรื่องให้ผู้อ่านหลายระดับ บางครั้งต้องเขียนให้ผู้บริหารประเทศระดับอธิบดีและปลัดกระทรวง บางครั้งต้องเขียนให้ระดับเด็กนักเรียนมัธยมอ่าน บางครั้งต้องเขียนให้ครูบาอาจารย์อ่าน ดังนั้นการคิดว่าจะเขียนเรื่องอะไร เขียนในทำนองไหน จะลงรายละเอียดมากน้อยแค่ไหน จึงเป็นปัญหาที่ผมต้องหาคำตอบก่อน ผมคิดว่าเมื่อไหร่ที่สนใจจะเขียนเรื่องก็ควรจะประสบปัญหาล้ำก้นกับผม ดังนั้นจึงขอเสนอเคล็ดลับสำหรับคิดเรื่องให้ลองนำไปใช้

- **คิดแง่มุมต่าง ๆ** เกี่ยวกับเรื่องที่ต้องเขียน (ในกรณีที่มีหัวข้อกว้าง ๆ เช่น การเรียนคณิตศาสตร์ หรือหัวข้อที่ค่อนข้างเจาะจงมากขึ้นแล้ว เช่น “เทคนิคการเรียนคณิตศาสตร์ให้เก่ง”)
 - ให้คิดย้อนหลังไปถึงตัวเอง – พิจารณาความประทับใจเกี่ยวกับการเรียน
 - คิดว่ามีใครบ้างที่เราเคยรู้ว่าเขาเรียนเก่ง ให้ค้นหาว่าเพราะอะไรจึงเก่ง
 - ให้คิดทุกแง่มุม แล้วจดบันทึกอย่างละเอียด
- **คุยกับมิตรสหาย** เกี่ยวกับเรื่องที่น่าจะเป็นที่สนใจตามหลัก “สองหัวดีกว่าหัวเดียว”
 - ลองแลกเปลี่ยนความเห็นกับเพื่อนเกี่ยวกับเรื่องที่น่าจะนำมาเขียน
 - ปลอ่ยให้การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันไปโดยไม่ต้องทักท้วง นั่นคือใช้หลักการแบบระดมสมอง (Brainstorm)
 - จดบันทึกเรื่องต่าง ๆ ที่ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเอาไว้
 - นำเรื่องที่จดบันทึกไว้นั้นกลับมาพิจารณาต่อ
- **ค้นคว้าหาข้อมูล** การเขียนเรื่องทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนั้นจำเป็นต้องเขียนแบบวิทยาศาสตร์ คือ มีข้อมูลที่แน่นแฟ้น ไม่ใช่เขียนแบบเลื่อนลอยไร้หลักฐาน ดังนั้นเราจึงต้องหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ มาสนับสนุนเรื่องที่เขียน
 - ใครคือนักคณิตศาสตร์ที่เก่งบ้าง ลองค้นหาประวัติสมัยเด็ก
 - ศึกษาความประทับใจและผลงานของพวกเขา
 - หากเป็นคนไทยอาจใช้วิธี “สัมภาษณ์”

การเขียนคู่มือการใช้อุปกรณ์

การเขียนคู่มือสำหรับการทดลองวิทยาศาสตร์ คู่มือวิธีใช้กล้องโทรทัศน์ คู่มือการติดตั้งใช้โปรแกรมบทเรียนจากแผ่นซีดีรอม ฯลฯ ล้วนเป็นงานเขียนที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับยุคนี้ เนื่องจากการประดิษฐ์คิดค้นอุปกรณ์ต่าง ๆ ออกมาจำหน่ายมากมายหลายอย่าง และเท่าที่ผมได้พบเห็นมานั้นรู้สึกว่าคุณมีส่วนมากมักจะไม่ได้เรื่อง คือเขียนแล้วอ่านไม่ค่อยเข้าใจ หรือทำตามที่เขียนแล้วไม่เป็นไปอย่างที่ต้องการ

ผมคิดว่าคนที่เขียนคู่มือต่าง ๆ ได้ดีควรเป็นคนที่รู้วิธีเขียน โปรแกรมสั่งงานคอมพิวเตอร์ เพราะการเขียนโปรแกรมนั้นจะต้องรู้ลำดับขั้นตอนในการแก้ปัญหา หรือ การคำนวณด้านนั้น ๆ เป็นอย่างดี หากเขียนลำดับขั้นตอนผิดไปโปรแกรมก็จะทำงานผิดพลาด แม้จะกล่าวเช่นนั้น แต่คุณก็คงไม่ถึงกับต้องไปเรียนวิธีเขียนโปรแกรมก่อน ขอเพียงให้เข้าใจและสามารถเรียบเรียงลำดับขั้นตอนการปฏิบัติงานกับอุปกรณ์นั้น ๆ ได้อย่างถูกต้องก็แล้วกัน

การเขียนคู่มือมีสองแบบ แบบแรกคือเขียนขึ้นสำหรับแนะนำการทดลอง การใช้ อุปกรณ์ หรือการติดตั้งใช้งานโปรแกรมที่เราทำเอง แบบที่สองก็คือการแปลคู่มือจากภาษาอื่นมาเป็นภาษาไทย

ขั้นแรกสุดเราจะต้องศึกษาและบันทึกขั้นตอนต่าง ๆ ของการใช้งานอุปกรณ์นั้น ๆ เอาไว้ก่อน ลองทำซ้ำหลาย ๆ ครั้งว่าเป็นเช่นนั้นจริง จากนั้นจึงลงมือเขียน โดยต้องระวังให้ข้อความแนะนำนั้นสั้น กระชับ อีกทั้งต้องพยายามใช้ภาษาและคำง่าย ๆ อย่าใช้ศัพท์ที่ยากเกินไป ถ้าต้องการใช้ศัพท์เกี่ยวกับอุปกรณ์นั้นก็ควรอธิบายคำเหล่านั้นเอาไว้ก่อนที่จะเริ่มต้นอธิบายการใช้งาน

แนวทางการเขียนก็คือ

- จัดทำรูปแสดงส่วนประกอบของอุปกรณ์และอธิบายให้ชัดเจน
- เขียนคำอธิบายการใช้งานอุปกรณ์ตามลำดับฟังก์ชันหรือตามลำดับงานที่ผู้ใช้สนใจใช้ หรือตามลำดับความยากง่าย
- เขียนคำอธิบายการทำงานที่ละฟังก์ชัน อย่าเขียนปนกัน
- เขียนเป็นข้อ ๆ อย่างชัดเจน อย่ารวบรัดโดยบอกว่าขั้นนี้ให้ทำเหมือนขั้นที่ 4 - 7 ในฟังก์ชัน ค.
- ทดสอบคำอธิบาย โดยให้คนที่ไม่รู้วิธีใช้มาอ่านแล้วทำตามว่าจะถูกต้องหรือไม่
- แก้ไขคำอธิบายให้ถูกต้องสมบูรณ์

การเขียนงานวิจัย

การเขียนรายงานวิจัยนั้นมีแนวคิดสำคัญว่าจะต้องแสดงข้อความเป็นจริงที่รู้กันทั่วไป เรื่องที่ได้มีผู้พิสูจน์ทราบแล้วว่าเป็นจริง และ เรื่องที่เราได้พิสูจน์ทราบในงานวิจัยนั้น ข้อเขียนจะต้องมีอารมณ์เป็นกลาง ไม่ควรเขียนแบบลำเอียง ไม่เขียนเรื่องที่ไม่ได้มีใครพิสูจน์ หรือที่เราไม่ได้พบเห็นหรือพิสูจน์ทราบด้วยตัวเอง ต่อไปนี้เป็นคำแนะนำย่อ ๆ

- พยายามให้ชัดเจนในทุกด้าน การเขียนทุกประโยคต้องอ่านแล้วเข้าใจชัดเจน ไม่คลุมเครือและต้องไม่เปิดโอกาสให้ผู้อ่านแปลความหมายเป็นอื่นไปได้
- ปกตินิยมใช้บุรุษที่ 3 เมื่อต้องการพูดถึงตนเอง เช่น ใช้คำว่า “คณะวิจัยพบว่า...” แทนที่จะเขียนว่า “ผมพบว่า...” หรือ “เราพบว่า...” อย่างไรก็ตามการเขียนแบบนี้ให้ความรู้สึกเป็นทางการมากเกินไป ดังนั้นระยะหลังจึงพบว่ามีผู้ใช้บุรุษที่ 1 มากขึ้น
- พยายามอ้างอิงงานคนอื่น (ที่น่าเชื่อถือ) หากงานของเราผิดพลาดจะมีข้ออ้างว่ามาจากงานที่ผิด (แต่ทำไม ?) การอ้างอิงงานวิจัยที่พิสูจน์ทราบแล้วเป็นเรื่องจำเป็นมากแต่ก็ต้องให้เกียรติแก่ผู้ที่พิสูจน์โดยอ้างงานของเขาให้ชัดเจน
- อย่าเขียนถึงสิ่งที่ไม่มียานวิจัยสนับสนุน เรื่องเช่นนี้พลาดกันได้ง่าย เพราะมีเรื่องบางอย่างที่เรายอมรับกันทั่วไปแต่ยังไม่ได้มีใครพิสูจน์ ยกตัวอย่างเช่น

“นร.ชายได้เป็นตัวแทนไปแข่งคอมพิวเตอร์โอลิมปิก เพราะนักเรียนหญิงไม่เก่งด้านคอมพิวเตอร์”

- อย่าขยายความจนเกินจริง นักวิจัยบางคนนำข้อเท็จจริงอย่างหนึ่งที่มีขอบเขตจำกัดมาก คือพบว่าจริงเฉพาะบางคนหรือบางสิ่งบางอย่าง ไปขยายความให้เป็นข้อเท็จจริงโดยรวมของทั้งกลุ่ม แบบนี้ไม่ถูกต้องตามหลักตรรกศาสตร์ อาทิ

“นร. ไทยได้เหรียญทองเคมีโอลิมปิก ดังนั้น อุตสาหกรรมเคมีของไทยจะรุ่งเรือง”

- อย่าใส่อารมณ์ หรือความรู้สึก การเขียนทำนองนี้พบเห็นบ่อยครั้งในงานวิทยานิพนธ์หรือสารนิพนธ์ของนักศึกษาที่ยังไม่ชำนาญ และมักจะเขียนในแบบข่าวที่ต้องการสีสันทันที

“หนูทดลองแสดงอาการเจ็บปวดมากเมื่อถูกฉีดยา”

บัญญัติสิบประการสำหรับการเขียนที่ดี

ความต้องการเขียนเรื่องให้ดีขึ้นมีอยู่ในคนทุกชาติ เพราะการเขียนเป็นการสื่อสารที่จำเป็นสำหรับการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์จากคนหนึ่งไปยังคนอื่น ๆ หากเขียนได้ดีมีคุณภาพก็สามารถเก็บเรื่องที่เขียนเอาไว้เป็นหลักฐานได้นาน ๆ ดังนั้นจึงมีคนเขียนคำแนะนำสำหรับการเขียนที่ดีเอาไว้มากด้วยกัน ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างของคำแนะนำของ R. A. Day ซึ่งเขียนไว้ในรูปแบบของ Ten commandments for good writing ในหนังสือเรื่อง How to Write & Publish a Scientific Paper พิมพ์โดยสำนักพิมพ์ Oryx เมื่อ ค.ศ. 1994

1. Each pronoun should agree with their antecedent.
2. Just between you and I, case is important.
3. A preposition is a poor word to end a sentence with...
4. Verbs has to agree with their subject.
5. Don't use no double negatives.
6. Remember to never split an infinitive.
7. Avoid cliches like the plague.
8. Join clauses good, like a conjunction should.
9. Do not use heperbole, not one writer in a million can use it effectively.
10. About sentence fragments.

คำแนะนำของเคย์ข้างต้นนี้เขียนอย่างมีเสน่ห์ และพลิกแพลงใช้คำต่าง ๆ สำหรับย้ำความหมายของคำแนะนำให้เห็นชัด ด้วยเหตุนี้ผมจึงไม่ขอแปลบัญญัติสิบประการเหล่านี้ ขอให้คุณผู้อ่านตีความหมายกันเองเทอญ

นิยายวิทยาศาสตร์

การเขียนนิยายวิทยาศาสตร์ให้สนุกสนานได้เป็นเรื่องยาก เพราะพอเริ่มต้นว่าเป็น ไซไฟ (SciFi) ผู้อ่านก็เริ่มรู้แล้วว่าไม่ใช่เรื่องสมมุติที่อาจเป็นจริงไม่ได้เลย แต่ถึงจะเป็นไม่ได้ อย่างน้อยก็ต้องอ้างอิงความเป็นจริงของวิทยาศาสตร์ หากอธิบายทางวิทยาศาสตร์ หรือสร้างกฎเกณฑ์ที่ จะหลีกเลี่ยงให้พ้นความเป็นจริงทางวิทยาศาสตร์ได้ เช่น ถ้าเขียนเรื่องให้คนกลายเป็นหมาป่าในวัน พระจันทร์เต็มดวงแบบนี้ก็ไม่ใช่นิยายวิทยาศาสตร์แต่กลายเป็นเรื่องเหนือธรรมชาติหรือเรื่องภูติผี ปิศาจไป อย่างไรก็ตามเวลานี้เรื่องแปลก ๆ ทำนองนี้ก็เริ่มกลายพันธุ์มาเป็นนิยายวิทยาศาสตร์มากขึ้น ดังเช่นเรื่อง Metamorphosis ของ คอฟก้า ที่อยู่ ๆ คนก็กลายเป็นแมงมุมไปนั่นก็อาจถือว่าเป็นทั้ง นิยายวิทยาศาสตร์ และ นิยายจิตวิทยาสังคมได้

ในที่นี้ผมจะยังไม่อธิบายแนวทางการเขียนนิยายวิทยาศาสตร์โดยละเอียด เนื่องจากยังไม่มี เวลานั่งรวบรวมความคิด อีกอย่างหนึ่งระยะหลังนี้ผมก็ไม่ค่อยได้มีเวลาอ่านนิยายวิทยาศาสตร์ด้วย อย่างไรก็ตามขอสรุปว่านิยายวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันอาจจะจัดให้เป็นประเภทต่าง ๆ ได้หลากหลาย ดังได้ทดลองนำมาจัดกลุ่มไว้ข้างล่างนี้ กรุณาอย่าเพิ่งอ้างอิงเป็นตำราเพราะเพียงแต่คิดเอง

■ Fantasy/Strange	■ Medical story
■ Crime/Mysteries	■ Strange Animals
■ Space travel	■ Discovery
■ Robots	■ Cyber-Society
■ Alien and Invasion	■ Environment
■ Time Travel	■ Wars
■ Mind and psychology	■ Futuristic

การเขียนบทความสัมภาษณ์

ทำไมคนเราถึงอยากอ่านบทสัมภาษณ์? คำถามนี้ไม่น่าตอบยากแต่ก็คงจะมีคำตอบได้หลากหลาย เช่น อยากทราบความคิดของผู้อื่น อยากทราบวิธีการที่ผู้อื่นประสบความสำเร็จ อยากทราบความเป็นมาหรือสาเหตุของเรื่องที่เป็นข่าว ฯลฯ แต่ก็ยังมีอีกมากที่อยากทราบเรื่องส่วนตัวของคนดังหรือดาราตั้งว่าชอบกินอะไร ไปเที่ยวที่ไหน เพราะเหตุนี้เองบทสัมภาษณ์และข้อเขียนเชิงชุบชีบนินทาตามหน้าหนังสือพิมพ์จึงได้รับความสนใจและมีผู้ติดตามอ่านมาโดยตลอด

การเขียนบทความสัมภาษณ์นั้นอาจจะเห็นว่าง่าย เพราะเพียงแค่เอาเทปไปอัดเสียงแล้วถอดเทปมาเท่านั้น นี่ก็จริงอยู่บ้าง แต่ไม่จริงไปหมด เพราะบทความสัมภาษณ์จะอ่านสนุกและได้อรรถรสหรือไม่ขึ้นอยู่กับการตอบอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับการตั้งคำถามและการสัมภาษณ์ด้วย ไม่ใช่ว่าคุณนี่ก็อยากจะสัมภาษณ์ใครก็ไปถาม ๆ แล้วก็นำมาเขียน คุณจะต้องเตรียมตัวและทำการบ้านอย่างดีมาก่อน

วิธีเตรียมตัวเขียนเรื่องสัมภาษณ์

- รวบรวมรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ที่จะให้สัมภาษณ์ เพื่อขอสัมภาษณ์
 - ประวัติส่วนตัว
 - ผลงานและความสำเร็จ
- พิจารณาว่าผู้อ่านต้องการรู้เรื่องอะไรบ้างที่เกี่ยวกับผู้จะให้สัมภาษณ์
- คิดคำถามที่เหมาะสมและเห็นว่าผู้อ่านอยากจะทราบ พยายามคิดให้ละเอียด มีเนื้อหาครอบคลุม และ เชื่อมโยงกัน
- ส่งคำถามให้ผู้สัมภาษณ์/นักร้องสัมภาษณ์ เพื่อให้ผู้สัมภาษณ์มีเวลาเตรียมตัว และ หาข้อมูลที่จะตอบได้อย่างครบถ้วน
- สัมภาษณ์ (ใช้เทป + ถามคำถามเพิ่มเติมซึ่งต้องคิดออกมาระหว่างการสัมภาษณ์)
- ถอดเทป และ เรียบเรียงคำให้ผู้สัมภาษณ์เสียใหม่ ตกแต่งถ้อยคำให้รื่นหู เพราะผู้ให้สัมภาษณ์บางคนก็พูดซ้ำ ๆ หรือวกไปวนมา ขึ้นถอดเทปมาโดยตรงก็จะไม่น่าอ่าน
- ส่งให้ผู้ให้สัมภาษณ์ตรวจแก้ไข เพราะระหว่างการให้สัมภาษณ์เขาอาจจะพาดพิงใครบางคน ซึ่งพอกลับมาคิดทีหลังอาจเห็นว่าไม่ควรพูดไปเช่นนั้นก็ได้ เรื่องการตรวจแก้ก็สำคัญมาก ยกตัวอย่างเช่นตัวผมเองนั้นเคยให้ผู้สัมภาษณ์เรื่องต่าง ๆ หลายครั้ง แต่ผมก็พบว่านักข่าวไม่ได้ลงถ้อยคำที่ผมให้ผู้สัมภาษณ์อย่างตรงไปตรงมา พูดง่าย ๆ คือ ผมอธิบายเรื่องของ X นักข่าวกลับคิดว่า X หมายถึง Y แล้วก็เลยนำ Y มาอธิบาย

แทนที่จะกล่าวถึง X ตามที่ผมให้สัมภาษณ์ นั่นเป็นเทคนิคของนักข่าวที่พยายามเจาะลึก หรืออีกนัยหนึ่งพยายามตีความจากคำสัมภาษณ์ว่าผู้ให้สัมภาษณ์หมายความว่าอย่างไร หรือมีอะไรซ่อนเร้นอยู่ การเขียนเรื่องเช่นนี้เกิดขึ้นบ่อยครั้งจนกระทั่งระยะหลังผมต้องพยายามนำตัวเองให้ห่างจากนักข่าวทั้งหลายในแบบที่เรียกว่าทำตัว Low Profile นั่นแหละ ด้วยเหตุนี้เพื่อให้เกียรติแก่ผู้ที่ยอมเสียสละเวลามาให้สัมภาษณ์ เราก็ควรส่งต้นฉบับที่เขียนขึ้นไปให้เขาตรวจแก้ ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดความขุ่นเคืองใจกัน

- แก้และจัดทำต้นฉบับสุดท้ายเพื่อส่งพิมพ์

การเขียนบทความสัมภาษณ์นั้นมิได้หลายอย่าง สุดแต่แต่ความถนัดของคนเขียน รูปแบบการเขียนที่ง่ายที่สุดก็คือ ลงคำถามและคำสัมภาษณ์สลับกันไปโดยไม่มีข้อเขียนอื่นเพิ่มเติม อารมณ์ของเรื่องจะมาจากคำถามและคำสัมภาษณ์เท่านั้น

อีกรูปแบบหนึ่งคือผู้สัมภาษณ์เป็นคนที่ยกเล่ายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ และเดินเรื่องสัมภาษณ์ โดยใส่อารมณ์เข้าไปในบทสัมภาษณ์ด้วย การเขียนบทสัมภาษณ์แบบนี้จะน่าอ่านกว่าแบบแรก และมีรายละเอียดที่อาจจะไม่ปรากฏในคำสัมภาษณ์ด้วย อย่างไรก็ตามข้อควรระวังในการเขียนแบบนี้ก็คือ จะต้องไม่บรรยายเกินจริง เช่น “เขาทำท่าลังเลอยู่นานกว่าจะตอบว่า...” แบบนี้จะต้องแน่ใจว่าผู้ให้สัมภาษณ์ดังกล่าวยืนยัน ๆ บางที่เขาอาจจะไม่ลังเลแต่นึกไม่ออกก็ได้ การเขียนแบบเกินจริงมากเกินไปจะทำให้คุณภาพของเรื่องเสียไป และคนจะไม่เชื่อถือในบทสัมภาษณ์นั้น

แนวทางของการเขียนเรื่องสั้นที่ดี

ผมชอบอ่านเรื่องสั้นมากกว่านิยายเพราะใช้เวลาน้อยกว่าและบางครั้งก็ให้อารมณ์ได้รวดเร็วกว่านิยายขนาดยาว แต่ที่แปลกก็คือผมเองก็ชอบอ่านนิยายขนาดยาวมาก ๆ เช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเพชรพระอุมาของพนมเทียน หรือ มังกรหยกของกิมย้ง (ความจริงเรื่องหลังนี้ผมอ่านมากกว่าหนังสือเรื่องมังกรหยกที่มีพิมพ์จำหน่ายอยู่เวลานี้ เพราะเคยอ่านภาคพิเศษที่เป็นประวัติของ อี้จิ้งเอี๊ยะซือ และ จอมยุทธ์คนอื่น ๆ แต่เมื่อถามสำนักพิมพ์ก็ได้รับความว่าต้นฉบับหายไปหมดแล้ว) ระยะเวลาที่ผมไม่มีเวลาอ่านเรื่องยาว ๆ มากนัก แม้ใครจะบอกว่าแฮร์รี พอตเตอร์ เป็นสุดยอดของนิยายยุคนี้ผมก็ไม่มีเวลาจะอ่านแล้ว

นักเขียนบางคนบอกว่าการเขียนนิยายขนาดยาวนั้นง่ายกว่าการเขียนเรื่องสั้น แต่กระนั้นปรมาจารย์นักเขียนอย่างเช่น คุณมาลัย ชูพินิจ ก็เขียนเรื่องสั้นเอาไว้กว่าสามพันชิ้น ในขณะที่ท่านเขียนนิยายขนาดยาวเอาไว้ไม่มากนัก ผมเองเห็นว่าการเขียนเรื่องสั้นนั้นน่าสนใจและทดลองแนวเขียนของตนเองได้ง่ายกว่าเรื่องยาว ดังนั้นจึงขอแนะนำให้ลองเขียนเรื่องสั้นกันมาก ๆ

ก่อนอื่นคงจะต้องเข้าใจลักษณะของเรื่องสั้นก่อน

- เรื่องสั้นมีความยาวเพียงไม่กี่หน้า คือหากพิมพ์เป็นหนังสือปกอ่อนก็ควรมีความยาวระหว่างสักห้าหน้าขึ้นไปถึงประมาณสักยี่สิบหน้า หากสั้นกว่านี้ก็จะเป็นเรื่องสั้น ๆ (ฝรั่งเรียกอย่างนี้จริง ๆ ผมเคยมีเรื่อง Short short stories หลายเล่ม แต่ละเรื่องสั้น ๆ อ่านสนุก) ส่วนเรื่องที่ยาวกว่านี้ก็จะกลายเป็นเรื่องสั้นขนาดยาว ซึ่งหากยาวกว่านี้อีกสักเล็กน้อยก็จะกลายเป็นนิยายขนาดสั้นไปแล้ว
- ตัวละครหรือผู้เกี่ยวข้องมีน้อย เรื่องสั้นจะปล่อยตัวละครออกมาไม่ได้ บางเรื่องอาจจะปล่อยออกมาหลายคน แต่ก็จะเป็นตัวประกอบ ตัวละครที่เดินเรื่องจะมีเพียงสองสามคนเท่านั้น การที่มีผู้เกี่ยวข้องน้อยทำให้สามารถเข้าถึงเนื้อหาที่ต้องการบรรยายได้อย่างชัดเจนและรวดเร็วมากขึ้น
- มีเหตุการณ์หลักเพียงอย่างเดียว เรื่องสั้นควรมีเหตุการณ์หลักซึ่งเป็นจุดเด่นของเรื่องเพียงอย่างเดียว ไม่ควรทำให้ผู้อ่านสับสนด้วยการนำเหตุการณ์ที่ไม่สำคัญเข้ามาบรรยายในท้องเรื่อง
- บทบาทของตัวละครกับเหตุการณ์สัมพันธ์กัน การกล่าวถึงสิ่งใดก็ตามหรือเหตุการณ์ใดก็ตามควรสัมพันธ์กับตัวละคร และควรเป็นสิ่งที่เด่นหรือสนใจจะชี้ว่าเป็นสิ่งหรือเหตุการณ์ที่ใช้เดินเรื่อง

แนวทางในการเขียนเรื่องสั้น

การเขียนเรื่องสั้นนั้นจะต้องคิดพลอตเรื่องให้ได้เสียก่อน หากยังคิดพลอตเรื่องไม่ออกก็จะเขียนไม่ได้เพราะจะไม่มีทางรู้ว่าจะเขียนไปทางไหน หรือ จะให้ไปจบอย่างไร

พลอตเรื่องสั้นมีได้หลายแนว ผมจะลองนำแนวเรื่องสั้นบางแนวมาอธิบายในที่นี้ อย่างไรก็ตามแนวเรื่องสั้นไม่ได้มีเพียงแค่นี้เท่านั้น ยังมีอยู่อีกหลายแนว

1. แนวแรกเริ่มต้นด้วยการเกิดปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่ง ต่อมาปัญหาเพิ่มมากขึ้นจนไม่น่าจะแก้ปัญหาก็ได้ แต่ลงท้ายก็เกิดเหตุการณ์แทรกเข้ามาทำให้แก้ปัญหาก็ได้ เป็นอันจบเรื่อง การเขียนแบบนี้ค่อนข้างยากและจะให้อ่านสนุกก็ยิ่งยาก
2. แนวที่สองคือเกิดปัญหาหรือเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งขึ้น เนื้อหาคำบรรยาย หรือคำพูดในเนื้อเรื่องลงให้มีข้อสรุปอย่างหนึ่ง แต่เมื่อถึงตอนจบปรากฏว่าผลสุดท้ายเป็นอีกอย่างหนึ่ง แนวเขียนแบบนี้เรียกว่าแบบหักมุม บางครั้งเรียกว่าเป็นแนวเขียนเรื่องสั้นแบบของโอ เฮนรี ซึ่งเป็นยอดนักเขียนเรื่องสั้นชาวอเมริกัน การเขียนแบบนี้ไม่ยากนัก ข้อสำคัญคืออยู่ที่จะต้องคิดพลอตการหักมุมให้ออก หากคิดได้ก็จะเขียนเรื่องออกมาได้
3. แนวที่สามก็คือเกิดเหตุการณ์อย่างแรกซึ่งนำไปสู่เหตุการณ์อย่างที่สองและที่สาม ต่อเนื่องกันไปจนจบ ไม่มีอะไรเป็นพิเศษ เป็นเสมือนบอกเล่าว่าเกิดอะไรขึ้นแล้วก็จบ ไม่มีการหักมุม ไม่มีการแก้ปัญหาก็ได้ การเขียนแบบนี้ค่อนข้างยาก เพราะจะต้องสร้างความสนใจให้อ่านเพื่อให้ติดตามอ่านไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งจบ

เรื่องำขัน มีทั้ง Clean และ Dirty

ในช่วงไม่นานมานี้ผมเห็นมีคนพิมพ์หนังสือรวมเรื่องำขันออกมามากมายหลายเล่ม แนนอนที่สุดหนังสือำขันเก่าแก่ที่มีอายุยืนยาวที่สุดของไทยเวลานี้ก็คือ **ต่วยตูน** และหนังสือำขันแบบการ์ตูนก็คือ **ขายหัวเราะ** การที่อยู่รอดสภาพเศรษฐกิจตกต่ำมาได้ยาวนานขนาดนี้แปลว่าเป็นหนังสือที่ช่วยให้ผู้อ่านคลายเครียด คลายความกังวล ไม่คิดทำอัตวินิบาตกรรมเสียก่อน

เรื่องำขันสั้น ๆ นั้นเขียนให้อ่านขบขันจริง ๆ ได้ยากมาก แต่กระนั้นหนังสือเรื่องำขันภาษาอังกฤษมีมากมายเป็นพัน ๆ เรื่อง หนังสือำขันของไทยนั้นส่วนมากก็แปลมาจากของฝรั่ง อย่างไรก็ตามไทยเราไม่สามารถแปลเรื่องำขันมาได้หมด เพราะความขบขันนั้นบางครั้งก็ขึ้นกับภาษาและกับวัฒนธรรมด้วยเหมือนกัน

เรื่องำขันนั้นอาจจัดได้เป็นแบบสะอาด (clean) หรือแบบสกปรก (dirty) ซึ่งที่จริงก็หมายความว่า เป็นเรื่องเกี่ยวกับเพศนั่นเอง เรื่องำขันที่เกี่ยวกับเพศนี้มีมากและมีผู้คิดออกมาได้แปลก ๆ มากมายไม่น่าเชื่อ บางคนถึงกับสร้างเว็บไซต์เพื่อส่งเรื่องำขันไปให้สมาชิกอ่านทุกวัน และยังมีฐานข้อมูลเรื่องำขันเก็บเอาไว้บนเว็บเสนนับล้านเรื่อง

เรื่องำขันนั้นส่วนมากมักจะเป็นเรื่องที่มีพลอตเรื่องดังต่อไปนี้

- เสนอเรื่องที่ไม่คาดฝัน ไม่น่าเกิดขึ้นได้
- เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งที่คุ้นเคยเช่นนิสัยของคน นิสัยประจำชาติที่รักกันดี หรือการกระทำที่เป็นสากล แต่ผู้ที่เดินเรื่องทำสิ่งที่แตกต่างไปจากที่ควรทำ
- เสนอเนื้อหาในเชิงหักมุม

การตรวจแก้เรื่องที่เขียน

นักเขียนที่ดีควรตรวจแก้เรื่องที่เขียนก่อนที่จะส่งออกไปเสนอสำนักพิมพ์หรือส่งไปพิมพ์เสมอ การตรวจแก้จะทำให้เราค้นพบที่ผิดพลาดไม่ว่าจะในเนื้อหาหรือในประโยคและข้อความต่างๆ ได้ นอกจากนั้นยังเป็นโอกาสให้เราปรับปรุงเรื่องให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้นได้

โดยปกติแล้วเมื่อส่งเรื่องไปยังสำนักพิมพ์ก็จะมีบรรณาธิการทำหน้าที่อ่านและตรวจสอบเรื่องที่เราส่งไปนั้น คือจะดูว่าเรื่องนั้นเหมาะสมหรือไม่ คุณภาพทั้งในด้านเนื้อหาและภาษาดีจริงหรือไม่ เมื่ออ่านแล้วบรรณาธิการบางคนอาจจะแจ้งนักเขียนว่าไม่สามารถลงเรื่องที่ส่งมาได้ แต่บางคนก็อาจจะแก้ไขเรื่องให้นักเขียนตามที่ตนเห็นว่าเหมาะสมด้วย เมื่อครั้งที่ผมทำหน้าที่เป็นบรรณาธิการนิตยสาร BCM ผมพยายามแก้ไขเรื่องและภาษาให้นักเขียนเหมือนกัน แต่ทำได้ไม่ก็เรื่องก็ต้องยอมแพ้ เพราะแม้ว่าเรื่องของบางคนจะมีคุณภาพดี แต่ภาษาที่ใช้สั้นเกินวิสัยที่ใครจะแก้ไขให้สละสลวยขึ้นได้ จึงต้องส่งกลับไปให้นักเขียนแก้ไขเอง

เทคนิคการตรวจแก้ไขเรื่องของตนเองให้ดียิ่งขึ้นนั้นมีเขียนไว้ในหนังสือ How to Write and Speak Better ของสำนักพิมพ์ Reader's Digest ตีพิมพ์เมื่อปี 1993 ซึ่งผมขอเก็บความมาขยายความต่อดังต่อไปนี้

- หลังจากเขียนเสร็จแล้วให้เว้นระยะเวลาสักพักใหญ่ อย่าเพิ่งนำเรื่องที่เขียนนั้นมาอ่าน และตรวจแก้ทันทีเพราะเราอาจจะยังจำเนื้อเรื่องที่เขียนได้แม่น ลองเว้นระยะจนลืมรายละเอียดไปแล้วค่อยนำมาอ่านจะดีกว่า
- ให้ทำตัวเองเสมือนเป็นผู้อ่านทั่วไปที่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้น วิธีนี้ช่วยให้เราค้นพบว่าเราลืมอธิบายศัพท์ยาก ๆ บางคำที่กล่าวถึงในเรื่องบ้างหรือไม่ เราอ้างถึงแนวคิดบางอย่างโดยที่กึกก้องเองว่าผู้อ่านรู้แล้วหรือเปล่า
- ระหว่างที่อ่านเรื่องนั้นให้ลองตั้งประเด็นคำถามต่อไปนี้
 - เรื่องนี้เป็นเรื่องแบบไหน วิธีการที่นำเสนอั้นเหมาะสมหรือไม่
 - วัตถุประสงค์ของเรื่องคืออะไร อ่านแล้วบอกได้หรือไม่ว่าเราต้องการบอกอะไรแก่ผู้อ่าน และผู้อ่านได้รับสารนั้นหรือไม่
 - การจัดเรียงหัวข้อและรูปแบบของหัวข้อเหมาะสมดีหรือไม่ หรือว่าสับสน
 - โครงสร้างของเนื้อหาเหมาะสมหรือไม่ ตัวเราเองพอมองออกหรือไม่ว่าเรื่องนั้นมีโครงเรื่องอย่างไร
 - เราได้กำหนดหัวข้อต่าง ๆ ครบถ้วนหรือไม่

- เนื้อหาถูกต้องแม่นยำหรือไม่ การอ้างตัวเลขต่าง ๆ เช่น เลขปี และวันที่ ถูกต้องหรือไม่ การอ้างอิงรูปและตารางถูกต้องหรือไม่ การอ้างอิงเอกสารอื่น ๆ ถูกต้องหรือไม่ (ตัวเลขนั้นเวลาพิมพ์มักจะสลับตำแหน่ง หรือ พิมพ์ผิดอยู่เสมอ บางครั้งพบว่าในบทความชีวประวัตินั้น เจ้าของประวัติตายก่อนจะเกิดเสียอีก อ่านแล้วทำให้สับสนและน่ารำคาญมาก)
- สีสันของเรื่องเป็นอย่างไร เหมาะสมกับเนื้อหาหรือไม่
- สไตล์ของการเขียนเป็นอย่างไร การใช้ภาษาเหมาะสมกับระดับความรู้และอายุของผู้อ่านหรือไม่
- เรวางแผนจะใช้รูปภาพประกอบบ้างหรือไม่ และรูปที่ต้องการใช้นั้นเข้ากันกับเนื้อหาหรือไม่
- การใช้คำศัพท์เทคนิคเหมาะสมหรือไม่ หากเป็นศัพท์ที่ผู้อ่านไม่น่าจะเข้าใจนั้นได้เขียนคำอธิบายไว้ครบถ้วนและเข้าใจได้ง่ายหรือไม่
- ในกรณีที่ใช้คำภาษาต่างประเทศในแบบทับศัพท์ ให้พิจารณาว่าศัพท์นั้นได้เขียนอย่างถูกต้องตรงกับหลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาต่างประเทศของราชบัณฑิตยสถานหรือไม่
- ในกรณีที่ใช้ศัพท์บัญญัติใหม่ ให้พิจารณาว่าสมควรเขียนคำภาษาต่างประเทศเอาไว้ในวงเล็บต่อจากศัพท์บัญญัตินั้นหรือไม่ การเขียนคำภาษาต่างประเทศไว้ด้วยนั้นเป็นเรื่องที่จะช่วยให้เข้าใจความหมายของเรื่องดีขึ้น แต่ก็ทำให้เรื่องนั้นไม่น่าอ่านเพราะมีคำที่เขียนด้วยอักษรภาษาอื่นมากเกินไป

ตรวจลึกลงไปในเนื้อเรื่อง

นอกจากการตรวจภาพรวมของเรื่องแล้ว เรายังต้องตรวจลึกลงไปถึงเนื้อเรื่องและภาษาที่ใช้ด้วย ประเด็นที่สมควรตรวจมีดังต่อไปนี้

- การใช้คำต่าง ๆ สม่าเสมอเหมือนกันหมดทั้งเรื่อง ?
- การสะกดการันต์ถูกต้องหรือไม่ ?
- อ่านแล้ว สนุก เพลิคเพลินหรือไม่ ?
- พิจารณาคำที่ใช้ในเนื้อเรื่องว่า
 - มีความหลากหลายหรือไม่
 - สามารถแสดงความหมายได้อย่างถูกต้องหรือไม่
 - การใช้คำคุณศัพท์มีสีสันและน้ำหนัก พอดีหรือไม่
 - การใช้คำนามถูกต้องไหม “เครื่องจักร เครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์”
 - การใช้คำกริยา ถูกต้อง และมีสีสันหรือไม่ ?
 - ใช้คำว่า “ทำการ” พร่ำเพรื่อมากไปหรือไม่
- พิจารณาประโยคว่าซับซ้อนเกินไปหรือไม่ อ่านแล้วเข้าใจง่ายหรือไม่
- พิจารณาแต่ละย่อหน้า ว่าได้วางประโยคที่เป็นเนื้อหาสำคัญไว้เหมาะสมหรือไม่ เนื้อหาอยู่ที่ใด
- พิจารณากระแสความคิดของเรื่องว่าดำเนินไปดีหรือไม่
- ตรวจหาจุดอ่อนของเหตุผลในเรื่อง
- ตรวจดูประโยค หรือความคิดที่คลุมเครือ
- ตรวจแก้คำศัพท์ บัญญัติ ศัพท์เฉพาะ สะแลง สำนวน ให้ดียิ่งขึ้น

สรุป

คำแนะนำการเขียนที่ผ่านสายตาคุณผู้อ่านไปนี้ยังไม่สมบูรณ์เสียทีเดียว อย่างไรก็ตามผมก็เชื่อว่าเนื้อหาที่เรียบเรียงไว้ในที่นี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบ้าง การเขียนเป็นศิลปะของการแสดงออกอย่างหนึ่งของมนุษย์ เป็นศิลปะที่เรียนรู้ได้ด้วยการสังเกตเรื่องเขียนต่าง ๆ ที่มีให้ศึกษามากมายนับไม่ถ้วน นอกจากนั้นยังสามารถฝึกฝนให้ตนเองมีความชำนาญมากขึ้นได้ตลอดเวลา

การเขียนมีหลายประเภท ผมได้นำแนวทางการเขียนสำหรับเรื่องประเภทต่าง ๆ มาเสนอไว้อย่างย่อ ๆ เท่านั้น รายละเอียดสำหรับการเขียนแต่ละประเภทยังมีผู้รู้และนักเขียนชั้นนำทั้งไทยและเทศได้เขียนเอาไว้เป็นเล่มใหญ่ ๆ มากมายหลายเล่ม ใครรักและสนใจที่จะเขียนอย่างจริงจังควรจะต้องหาหนังสือเหล่านั้นมาศึกษาต่อไป

เคล็ดลับสำหรับการเขียนให้ดีขึ้น ผมเชื่อว่าอยู่ที่อิทธิบาท 4 คือ จันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา นั่นก็คือ เราจะต้องมีใจรักที่จะเขียนเป็นปฐมบท หากไม่รักที่จะเขียนก็อย่าไปฝืนใจเลยครับ จะเสียเวลาเปล่า ๆ ต่อมาก็จะต้องมีความพยายามที่จะฝึกฝนและเขียนเรื่องต่าง ๆ อยู่เสมอ ต้องเอาใจใส่สนใจศึกษาแนวทางการเขียน คอยครุ่นคิดหาทางปรับปรุงแนวทางการเขียนของตนให้ดียิ่งขึ้น และ สุดท้ายก็คือ การพิจารณาไตร่ตรอง หรือคือการประเมินผลงานของตนว่าดีหรือไม่นั่นเอง

สุดท้ายจริง ๆ ผมก็ขออภัยพรให้ทุกท่านที่สนใจในการเขียนประสบความสำเร็จในการเขียนสมความปรารถนา และ ขอบขอบคุณที่สนใจติดตามเรื่องนี้